

PROVINCIE ■ UTRECHT

VOORTGANGSRAPPORTAGE AGENDA VITAAAL PLATTELAND 2007-2019

VOORTGANGSRAPPORTAGE AGENDA VITAAL PLATTELAND 2007-2019

Publicatiedatum: september 2020

avp@provincie-utrecht.nl

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	6
LEESWIJZER	8
1 ONTWIKKELEN VAN EEN ROBUUST NATUURNETWERK	9
1.1 REALISATIE NATUURNETWERK NEDERLAND	10
1.2 ONTWIKKELEN GROENE CONTOUR	14
1.3 VERBINDEN VAN NATUURGEBIEDEN	15
2 BEHOUDEN EN VERBETEREN VAN DE KWALITEIT VAN NATUUR EN LANDSCHAP	16
2.1 LANDSCHAP	17
2.2 BESCHERMDE NATUURMONUMENTEN	18
2.3 MAATREGELEN NATUURHERSTEL VOORMALIG PROGRAMMA AANPAK STIKSTOF	19
2.4 KADERRICHTLIJN WATER	20
3 VERSTERKEN VAN DE VERBINDING TUSSEN NATUUR, MAATSCHAPPIJ EN ECONOMIE	21
3.1 BELEEFBARE NATUUR	22
3.2 NATIONAAL PARK UTRECHTSE HEUVELRUG	22
4 DUURZAME LANDBOUW BEVORDEREN	24
4.1 VITALE LANDBOUW	25
4.2 AFREMMEN BODEMDALING	28
4.3 TERUGDRINGEN ONGEWENST GEBRUIK VRIJKOMENDE AGRARISCHE BEBOUWING (VABS)	29
5 VERSTERKEN LEEFBAARHEID LANDELIJK GEBIED	31
5.1 AANLEG SNEL INTERNET	32
5.2 BEVORDEREN LEEFBAARHEID	32
5.3 STIMULEREN RECREATIE	33
5.4 HERSTEL EN BELEVING VAN CULTUREEL ERFGOED	35
5.5 ENERGIE	36

6	INTEGRALE GEBIEDSPROJECTEN	37
6.1	BINNENVELD	38
6.2	EEMLAND	39
6.3	GROENRAVEN-OOST	39
6.4	UTRECHTSE HEUVELRUG	39
6.5	KOLLAND & OVERLANGBROEK	40
6.6	KROMME RIJNGEBIED	41
6.7	STOUTENBURG	41
6.8	UITERWAARDEN NEDERRIJN	42
6.9	VALLEI ZUID	42
6.10	CONVENANTEN VALLEI ZUID-WEST	43
6.11	BETHUNEPOLDER	43
6.12	WILNISSE BOVENLANDEN	44
6.13	SCHRAALLANDEN LANGS DE MEIJE	44
6.14	GROOT MIJDRECHT NOORD-OOST	45
6.15	GROOT WILNIS-VINKEVEEN	45
6.16	MARICKENLAND	46
6.17	OOSTELIJKE VECHTPLASSEN	46
6.18	POLDER MIJNDEN	47
6.19	RUIMTE VOOR DE LEK	48
6.20	VIJFHEERENLANDEN	48
6.21	HET OVERIGE DEEL VAN WESTELIJK UTRECHT	48
7	WERKWIJZE AGENDA VITAAL PLATTELAND	49
8	FINANCIËLE VOORTGANG	52
9	VERANTWOORDING	54

INLEIDING

Om de aantrekkelijkheid van het Utrechtse platteland te vergroten, is de provincie Utrecht in 2007 gestart met het programma Agenda Vitaal Platteland. Met de Agenda Vitaal Platteland werken we gericht aan een krachtig en vitaal landelijk gebied, met een goede balans tussen natuur, landbouw, water, cultuurhistorie, landschap en recreatie. Inmiddels zijn er 3 programmaperiodes doorlopen. Het huidige (derde) Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 is met 1 jaar verlengd tot 31 december 2020.

Met deze voortgangsrapportage willen we u informeren over de resultaten die de afgelopen jaren zijn bereikt. Hierbij staat de opgave van het Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 centraal. We grijpen ook terug op het Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2007-2013 en het Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2012-2015.

Maar eerst wat geschiedenis: Op 1 januari 2007 werd de Wet inrichting landelijk gebied (WILG) van kracht. De provincies kregen via het zogenoemde Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) de beschikking over middelen uit de rijksbegroting en reserveerden aanvullend provinciale en regionale middelen voor de Agenda Vitaal Platteland. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de plannen en prestaties kwam te liggen bij de provincies. Elke provincie rapporteerde jaarlijks richting het Rijk over de voortgang van de afgesproken prestaties.

In het Bestuursakkoord natuur (2012) - en de 2 aanvullingen daarop - zijn afspraken vastgelegd die provincies en het Rijk eind 2011 maakten over de decentralisatie van het natuurbeleid en het beëindigen van de Rijksinzet op de overige doelen die oorspronkelijk in het ILG waren opgenomen. Het gaat onder meer om afspraken over het realiseren van de herijkte Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de financiering van het natuurbeheer. Het ILG, waarvan het eerste investeringstijdvak van 2007 tot en met 2013 liep, is daarmee tussentijds (dus per 1-1-2011) beëindigd. De provincies hebben hierop de doelen uit het ILG bijgesteld. In juni 2011 heeft de provincie Utrecht het Akkoord van Utrecht gesloten met direct betrokken partners en in 2013 de herijkte EHS in het Natuurbeleid 2.0 opgenomen.

Eind 2011 is een nieuw Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2012-2015 vastgesteld. Ook is het aantal Agenda Vitaal Platteland-gebieden (AVP-gebieden) teruggebracht van 7 naar 2: Utrecht-Oost en Utrecht-West. Utrecht-Oost had toen nog 2 gebiedscommissies: Utrechtse Heuvelrug/SVGV en Kromme Rijn. Utrecht-West had 1 gebiedscommissie: De Venen/De Utrechtse Waarden/Utrechtse Vecht en Weiden. Beide AVP-gebieden stelden een gebiedsprogramma op voor de jaren 2012 tot en met 2015. De gebiedscommissies kregen de juridische status van adviescommissie.

In 2015 is in navolging van het Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2012-2015 het Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 opgesteld. Het aantal gebiedscommissies is toen teruggebracht van 3 naar 2: 1 in Utrecht-Oost en 1 in Utrecht-West. Opnieuw concretiseerden de gebiedscommissies de opgave in een gebiedsprogramma.

Vanaf 1 januari 2019 is de werkwijze volgens de Agenda Vitaal Platteland herijkt. Het opdrachtgeverschap voor de provinciale projecten met een afdwingbare prestatie is weer volledig bij de provincie komen te liggen. In AVP-gebied Utrecht-Oost is de wettelijke status van adviescommissie vervallen voor de gebiedsraad van de Gebiedscoöperatie O-gen. De rol van de AVP-gebiedscommissie Utrecht-West is toegesneden op de wettelijke adviesrol. Hiermee is invulling gegeven aan de noodzakelijke scheiding van advies en uitvoering waartoe in juni 2018 door Gedeputeerde Staten is besloten.

De volgende tabel toont alle thema's en onderwerpen die in de 3 AVP-perioden centraal staan. Vanaf hoofdstuk 1 komen deze thema's en onderwerpen uitgebreid aan bod, als we voor deze rapportage aansluiten bij de subdoelen van het programma Landelijk Gebied.

1 ^E AVP-PERIODE: 2007 - 2013	2 ^E AVP-PERIODE: 2012 - 2015	3 ^E AVP-PERIODE: 2016 - 2019
<ul style="list-style-type: none"> ■ Natuur <ul style="list-style-type: none"> - Realiseren Ecologische Hoofdstructuur - Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug - Milieu en water - Bodem - Overige natuur ■ Landschap en cultuurhistorie <ul style="list-style-type: none"> - Nationale landschappen - Landschappelijke kwaliteit - Cultuurhistorische en aardkundige waarden - Stichting Landschapsbeheer ■ Sociaal-economische vitaliteit <ul style="list-style-type: none"> - Landbouwstructuurverbetering - Duurzame landbouw - Verbrede landbouw - Leefbaarheid - Samenwerkingsverbanden - Recreatie en toerisme inclusief 'Recreatie om de Stad' ■ Reconstructie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Natuur, water en bodem <ul style="list-style-type: none"> - Realiseren Ecologische Hoofdstructuur - Kwaliteit natuur - Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug ■ Landschap ■ Cultuurhistorisch erfgoed ■ Landbouw ■ Recreatie exclusief 'Recreatie om de Stad' ■ Leefbaarheid 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Natuur, water en bodem <ul style="list-style-type: none"> - Realiseren Natuurnetwerk Nederland - Kwaliteit natuurgebieden - Beleefbare natuur - Schoon oppervlakte- en grondwater ■ Bodemdaling ■ Landschap ■ Cultureel erfgoed ■ Landbouw ■ Recreatie ■ Leefbaarheid en kleine kernen ■ Vrijkomende agrarische gebouwen ■ Energietransitie

LEESWIJZER

In hoofdstuk 1 tot en met 5 van deze rapportage sluiten we aan bij de subdoelen van het programma Landelijk Gebied:

- Ontwikkelen van een robuust natuurnetwerk (**hoofdstuk 1**)
- Behouden en verbeteren van de kwaliteit van natuur en landschap (**hoofdstuk 2**)
- Versterken van de verbinding tussen natuur, maatschappij en economie (**hoofdstuk 3**)
- Duurzame landbouw bevorderen (**hoofdstuk 4**)
- Versterken leefbaarheid van het landelijk gebied (**hoofdstuk 5**)

Per subdoel werken we de opgaven uit. We geven aan waar elke opgave aan bijdraagt, welke activiteiten daarvoor zijn uitgevoerd, wat de geïnvesteerde middelen zijn, en welke resultaten zijn behaald. In een blauw kader is steeds een samenvatting gegeven van de gerealiseerde opgave.

Hoofdstuk 6 belicht de projecten van een aantal deelgebieden binnen de provincie Utrecht. In deze gebieden gaat de opgave om een robuust natuurnetwerk te ontwikkelen hand in hand met andere opgaven.

Hoofdstuk 7 gaat in op de werkwijze van Agenda Vitaal Platteland.

Tot slot leest u in **hoofdstuk 8** over de financiële voortgang en vindt u in **hoofdstuk 9** de verantwoording.

1. ONTWIKKELEN VAN EEN ROBUUST NATUURNETWERK

In Utrecht komen natuurwaarden voor die nationaal en internationaal van groot belang zijn. Het is onze ambitie en verantwoordelijkheid deze natuurwaarden te beschermen en te versterken. Hiermee dragen we ook zorg voor de Utrechtse biodiversiteit, waaronder onze aandachtsoorten. Dit zijn beschermde en bedreigde dieren en planten die in de provincie Utrecht voorkomen. Om deze ambitie te realiseren, is ruimte nodig in de vorm van een robuust netwerk van aaneengeschakelde natuurgebieden. Dit netwerk komt er dankzij het inrichten en afronden van ons aandeel in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Inzetten op het doorontwikkelen van de Groene Contour en het verbinden van gebieden met natuurwaarden helpt daarbij.

1.1 REALISATIE NATUURNETWERK NEDERLAND

DOEL

Realiseren van het Natuurnetwerk Nederland volgens het Akkoord van Utrecht (2011).
Daarbij voldoen aan de doelen voor de Kaderrichtlijn Water, Programma Aanpak Stikstof en Natura 2000.

De oorspronkelijke opgave in 2007 voor functieverandering van grond voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), de voorloper van het huidige Natuurnetwerk Nederland, bedroeg ruim 6.000 hectare uitbreiding van het natuurareaal. In 2011 is door de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie een bezuiniging doorgevoerd in het natuurbeleid. Vanwege deze bezuiniging is in Utrecht met het Akkoord van Utrecht (2011) overeenstemming bereikt om een herijkte Ecologische Hoofdstructuur te realiseren. Van de oorspronkelijke opgave is 3.000 hectare opgenomen in de groene contour voor functieverandering van grond voor natuur op basis van vrijwilligheid. Nog eens 1.500 hectare is ontgrensd (uit de Ecologische Hoofdstructuur genomen). De resterende opgave conform het Akkoord van Utrecht bedraagt 1.506 hectare.

De opgave voor het inrichten van natuurpercelen is volgens het Akkoord van Utrecht ongeveer 4.200 hectare. Dit betreft de nog van functie te veranderen 1.506 hectare en een in 2011 nog in te richten oppervlak van 2.700 hectare. Per 1 januari 2019 is het areaal functieverandering uitgebreid met 64 hectare naar 1.570 hectare vanwege de vorming van de gemeente Vijfheerenlanden. De opgave loopt dus over verschillende Agenda Vitaal Platteland-periodes heen en is in 2019 nog niet afgerond.

De opgaven voor functieverandering en inrichting moeten in 2021 (internationale natuur) en 2027 (nationale natuur) gereed zijn. Bij internationale natuur gaat het om natuurontwikkeling in Europees beschermde Natura 2000-gebieden, gebieden waarin maatregelen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) plaatsvinden en gebieden die nodig zijn voor natuurherstelmaatregelen in het kader van het voormalige Programma Aanpak Stikstof (PAS). Alle overige natuur is 'nationale natuur'.

De opgave Natuurnetwerk Nederland is grotendeels opgepakt binnen integrale gebiedsprojecten. De gebiedsprojecten zijn apart opgenomen in hoofdstuk 6 van deze rapportage.

Realisatie functieverandering

In de eerste Agenda Vitaal Platteland-periode (AVP-periode) 2007-2011 is 725 hectare verworven voor de Ecologische Hoofdstructuur, voor in totaal € 63 miljoen. Daarvan is 435 hectare ruilgrond¹. In 2011 is met het sluiten van het Akkoord van Utrecht de restopgave zagezegd vastgesteld op 1.506 hectare.

In de periode 2011 tot en met 2015 is 497 hectare gerealiseerd, en in de periode 2016 tot en met 2019 375 hectare. Totaal dus 872 hectare. Hiermee zitten we 120 hectare onder de lineaire begroting van gemiddeld 125 hectare per jaar (980 hectare eind 2019).

Het volgende overzicht geeft de stand van zaken van de opgave functieverandering per eind 2019. Deze hectares zijn gegenereerd op basis van GIS-kaarten. Op de kaarten is in sommige gevallen iets ruimer begrensd dan de opgave, vandaar dat de totale opgave hier optelt tot 1.712 hectare.

¹ 7e Rapportage Comité van Toezicht Investeringsbudget Landelijk Gebied, 30 juni 2014, pagina 64 en 66.

PROGRAMMADEEL	NAAM PROJECT	OPGAVE TOTAAL	REALISATIE 2011-2015	REALISATIE 2016-2019	REALISATIE TOTAAL	RESTANT ≥ 2020
AVP Oost	Binnenveld*	24,4 ha	0 ha	23,3 ha	23,3 ha	1,1 ha
	Groenraven Oost	38,9 ha	1,5 ha	4,4 ha	5,9 ha	33,0 ha
	Heuvelrug	45,7 ha	4,2 ha	16,1 ha	20,2 ha	25,5 ha
	Kolland & Overlangbroek*	1,0 ha	0 ha	0,7 ha	0,7 ha	0,3 ha
	Kromme Rijgebied	71,4 ha	0 ha	11,1 ha	11,1 ha	60,3 ha
	Stoutenburg	26,6 ha	5,1 ha	0 ha	5,1 ha	21,4 ha
	Uiterwaarden Nederrijn*	228,1 ha	111,1 ha	34,8 ha	145,8 ha	82,3 ha
	Vallei Zuid	18,9 ha	11,6 ha	0 ha	11,6 ha	7,3 ha
	Valleilint Utrecht	206,2 ha	89,1 ha	12,1 ha	101,2 ha	105,1 ha
Totaal AVP Oost		661,2 ha	222,6 ha	102,3 ha	324,9 ha	336,3 ha
AVP West	Bethunepolder	37,6 ha	17,4 ha	5,2 ha	22,6 ha	15,0 ha
	Bovenlanden	68,6 ha	5,3 ha	31,4 ha	36,7 ha	31,9 ha
	De Meije	20,0 ha	0 ha	18,6 ha	18,6 ha	1,3 ha
	Groot Mijdrecht Noord-oost	195,3 ha	25,6 ha	12,5 ha	38,0 ha	157,2 ha
	Groot Wilnis-Vinkeveen	156,0 ha	75,4 ha	38,7 ha	114,1 ha	41,9 ha
	Marickeland	147,5 ha	18,4 ha	53,6 ha	71,9 ha	75,6 ha
	Oostelijke Vechtplassen*	148,5 ha	6,4 ha	90,8 ha	97,1 ha	51,3 ha
	Polder Mijnden	7,5 ha	7,5 ha	0 ha	7,5 ha	0 ha
	Ruimte voor de Lek*	123,8 ha	106,2 ha	12,9 ha	119,1 ha	4,7 ha
	Utrecht West overig	82,3 ha	12,7 ha	9,1 ha	21,9 ha	60,4 ha
	Vijfheerenlanden ² *	64,0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	64,0 ha
Totaal AVP West		1.051,0 ha	274,8 ha	272,8 ha	547,8 ha	503,5 ha
Totale opgave functieverandering³		1.712,2 ha	497,4 ha	375,0 ha	872,4 ha	839,8 ha

Tabel 1 - Overzicht realisatie functieverandering conform opgave Akkoord van Utrecht (2011). De gebieden die zijn gemarkeerd met een * hebben een internationale natuuropgave volgens Natura 2000, Kaderrichtlijn Water of maatregelen voor natuurherstel volgens het voormalige Programma Aanpak Stikstof.

Er is volgens bovenstaande GIS-analyse nog 840 hectare voor functieverandering te realiseren. Door particulier natuurbeheer - via aankoop door een terreinbeherende organisatie - of door de provincie in de periode tot en met 2027. De daadwerkelijke opgave bedraagt echter 1.570 hectare. Het aantal nog te

² Aanvullende opgave sinds 1 januari 2019 vanwege de samenvoeging van de gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik in gemeente Vijfheerenlanden. De opgave in de voormalige gemeenten Leerdam en Zederik is toegevoegd aan de opgave in de provincie Utrecht.

³ De totale opgave functieverandering op basis van de GIS-analyse wijkt af van de totale opgave van 1.570 hectare. In het Akkoord van Utrecht (2011) is per deelgebied een aantal hectare Natuurnetwerk Nederland-opgave afgesproken. Op de kaart is de daadwerkelijke begrenzing groter dan de afgesproken 1.570 hectare (inclusief Vijfheerenlanden). Wanneer de afgesproken 1.570 hectare is bereikt, is het Akkoord van Utrecht gerealiseerd.

realiseren hectare is dan 698. We streven ernaar om in 2024 alle gronden voor natuur beschikbaar te hebben, zodat er voldoende tijd overblijft voor de inrichting. Hiervoor liggen we enigszins achter op schema. Met het aanstellen van een aantal grondadviseurs begin 2020 kunnen we deze achterstand naar verwachting inlopen.

Realisatie inrichting

In de AVP-periode 2007-2011, voorafgaand aan het sluiten van het Akkoord van Utrecht, is 316 hectare Ecologische hoofdstructuur ingericht voor in totaal € 6,9 miljoen⁴. De resterende opgave voor het inrichten van natuurpercelen bedraagt conform het Akkoord van Utrecht circa 4.200 hectare. Deze is per 1 januari 2019 uitgebreid met 64 hectare tot 4.264 hectare vanwege de overdracht van het gebied Vijfheerenlanden. Een deel van de percelen wordt via beheer ontwikkeld; hier vindt geen inrichting plaats. De inrichtingsopgave zoals deze nu op de kaart staat, bedraagt 4.404 hectare. Hiervan is 767 hectare gerealiseerd in de AVP-periode 2011-2015. In de periode 2016-2019 is 1.003 hectare gerealiseerd. In totaal is dus 1.770 hectare gereed. Dit is 130 hectare minder dan de geplande 1.900 eind 2019.

GEBIED	NAAM PROJECT	OPGAVE TOTAAL	REALISATIE 2011-2015	REALISATIE 2016-2019	REALISATIE TOTAAL	RENTANT ≥ 2020
AVP Oost	Binnenveld*	82,0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	82,0 ha
	Eemland	65,0 ha	0,5 ha	0 ha	0,5 ha	64,5 ha
	Groenraven Oost	95,7 ha	0,1 ha	0,5 ha	0,6 ha	95,0 ha
	Heuvelrug	173,9 ha	53,7 ha	16,6 ha	70,3 ha	103,7 ha
	Kolland & Overlangbroek*	1,0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	1,0 ha
	Kromme Rijngebied	256,7 ha	118,4 ha	17,1 ha	135,5 ha	121,2 ha
	Stoutenburg	60,7 ha	19,7 ha	5,1 ha	24,9 ha	35,8 ha
	Uiterwaarden Nederrijn*	673,4 ha	158,9 ha	31,6 ha	190,5 ha	482,9 ha
	Vallei Zuid	71,8 ha	13,2 ha	32,7 ha	45,9 ha	26,0 ha
	Valleilint Utrecht	234,6 ha	74,3 ha	25,5 ha	99,8 ha	134,8 ha
Totaal AVP Oost		1.714,8 ha	438,7 ha	129,2 ha	568,0 ha	1.146,9 ha

⁴ 7e Rapportage Comité van Toezicht Investeringsbudget Landelijk Gebied, 30 juni 2014, pagina 69.

GEBIED	NAAM PROJECT	OPGAVE TOTAAL	REALISATIE 2011-2015	REALISATIE 2016-2019	REALISATIE TOTAAL	RESTANT ≥ 2020
AVP West	Bethunepolder	281,6 ha	261,4 ha	5,2 ha	266,5 ha	15,0 ha
	Bovenlanden	279,7 ha	0 ha	244,5 ha	244,5 ha	35,2 ha
	De Meije	58,6 ha	0 ha	0 ha	0 ha	58,6 ha
	Groot Mijdrecht Noord-oost	280,5 ha	0 ha	26,6 ha	26,6 ha	253,9 ha
	Groot Wilnis-Vinkeveen	249,9 ha	28,4 ha	120,4 ha	148,8 ha	101,1 ha
	Marickenland	267,4 ha	0 ha	14,7 ha	14,7 ha	252,7 ha
	Oostelijke Vechtplassen*	348,1 ha	3,2 ha	200,3 ha	203,5 ha	144,6 ha
	Polder Mijnden	81,4 ha	0 ha	0 ha	0 ha	81,4 ha
	Ruimte voor de Lek*	195,0 ha	0 ha	177,4 ha	177,4 ha	17,6 ha
	Utrecht West overig	583,2 ha	35,5 ha	84,7 ha	120,2 ha	462,9 ha
	Vijfheerenlanden ⁵ *	64,0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	64,0 ha
Totaal AVP West	2.689,4 ha	328,4 ha	873,8 ha	1.202,2 ha	1.487,0 ha	
Totale opgave inrichting	4.404,2 ha	767,1 ha	1.003,0 ha	1.770,1 ha	2.633,9 ha	

Tabel 2 - Overzicht realisatie inrichting conform opgave Akkoord van Utrecht (2011). De gebieden die zijn gemarkeerd met een *, hebben een internationale natuuropgave volgens Natura 2000, Kaderrichtlijn Water of maatregelen voor natuurherstel volgens het voormalige Programma Aanpak Stikstof.

Er is nog 2.634 hectare te realiseren tot en met 2027 conform bovenstaand overzicht. Uitgaand van de opgave van 4.200 hectare resteert er een opgave van 2.430 hectare. Een goede uitvoering van de inrichting hangt deels af van de beschikbaarheid van aaneengesloten grondeigendom in een bepaald gebied. Een groter oppervlak in één keer inrichten is immers efficiënter dan telkens een klein gedeelte. Daarnaast kan een gebied pas optimaal functioneren als het hele gebied is omgevormd naar natuur.

Grondeigendom natuurpercelen

Om het natuurnetwerk te realiseren, is een functieverandering van 'agrarisch' naar 'natuur' nodig. Daarvoor kunnen particuliere eigenaren subsidie aanvragen voor de afwaardering van landbouwgrond en voor de inrichting. De provincie streeft ernaar dat particulieren en terreinbeherende organisaties zoveel mogelijk zelf als eindbeheerders deze functieverandering realiseren. Een andere strategie kan zijn dat de provincie Utrecht eerst zelf de percelen aankoopt en (al dan niet na inrichting) via een openbare procedure verkoopt aan een eindbeheerder, die vervolgens het perceel als natuur gaat beheren. Dit wordt dan in een Kwalitatieve Verplichting vastgelegd in de verkoopakte. Tot nu toe waren de meeste percelen bij inrichting in eigendom bij een terreinbeheerder. De provincie heeft vanaf eind 2019 545 hectare in eigendom binnen het Natuurnetwerk Nederland. Hiervan is 88 hectare ook daadwerkelijk ingericht. Deze percelen moeten nog worden verkocht, aangezien het beheren van natuurpercelen geen kerntaak is van de provincie Utrecht.

SAMENVATTING

Sinds het sluiten van het Akkoord van Utrecht in 2011 is er 872 hectare in de provincie Utrecht van functie veranderd (van landbouwgrond naar natuur) en is 1.770 hectare ingericht als natuur.

⁵ Aanvullende opgave sinds 1 januari 2019 vanwege de samenvoeging van de gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik in gemeente Vijfheerenlanden. De opgave in de voormalige gemeenten Leerdam en Zederik is toegevoegd aan de opgave in de provincie Utrecht.

1.2 ONTWIKKELEN GROENE CONTOUR

DOEL

Realiseren van 3.000 hectare Groene Contour door derden conform de bepalingen en afspraken van het Akkoord van Utrecht (2011).

Met het sluiten van het Akkoord van Utrecht in 2011 is ongeveer de helft van de toenmalige (nieuwe) natuuropgave omgezet in Groene Contour. Voor deze opgave heeft het Rijk destijds de provincie Utrecht geen middelen beschikbaar gesteld. Tegelijkertijd heeft de provincie geen harde afspraken gemaakt met het Rijk of met haar partners van het Akkoord van Utrecht over de realisatie van de opgave. In de provincie is er ruimte voor 3.000 hectare aan natuurontwikkeling in deze zogenaamde Groene Contour-gebieden, waarbij aan andere partijen is gevraagd om de realisatie (omvorming en inrichting) geheel of deels te bekostigen. In de periode 2012-2015 is vanuit de provincie geen inzet (middelen en capaciteit) geleverd voor het realiseren van de Groene Contour. In de periode 2016-2019 is ondersteunende capaciteit beschikbaar gesteld waar andere partijen op aanvraag gebruik van konden maken. Deze capaciteit is, deels door het uitblijven van de vraag van derden, niet ingezet.

Vanaf 2011 zijn er wel verschillende initiatieven ontplooid door derde partijen om hectares natuur in de Groene Contour te realiseren. Bijvoorbeeld via rood-voor-groen constructies of natuurcompensatieprojecten. Daarmee is een oppervlak van circa 84 hectare aan nieuwe natuur ontwikkeld.

De Utrechtse landbouw- en natuurorganisaties en de agrarische collectieven hebben eind 2018 de handen ineengeslagen om actief en voortvarend natuurinclusieve landbouw te ontwikkelen en te realiseren; specifiek ook om een invulling te geven aan de Groene Contour. Dit heeft geleid tot het 'Actieplan Duurzame Landbouw met Natuur in de provincie Utrecht'. Deze opgave wordt aangestuurd vanuit de beleidsafdeling Natuur en Landbouw en is geen onderdeel van de Agenda Vitaal Platteland.

In het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Utrecht' (2019) is de opgave opgenomen om de komende 4 jaar in totaal 400 hectare Groene Contour te realiseren. Deze opgave is vooralsnog niet opgepakt vanuit de Agenda Vitaal Platteland. Eerst is de beleidsafdeling aan zet om, samen met de uitkomsten van het hiervoor genoemde actieplan, de gewenste aanpak vast te stellen voor deze opgave.

SAMENVATTING

Sinds 2011 is op vrijwillige basis 84 hectare Groene Contour ontwikkeld in de provincie. Vanuit het programma Agenda Vitaal Platteland is hier niet aan bijgedragen.

1.3 VERBINDEN VAN NATUURGEBIEDEN

DOEL

Opheffen van knelpunten binnen het Natuurnetwerk Nederland

Binnen het programma Agenda Vitaal Platteland is de opgave belegd om 3 ecopassages te realiseren bij provinciale wegen. De daadwerkelijke uitvoering gebeurt door het team Project- en programmamanagement van het domein Mobiliteit. De ecoducten worden niet rechtstreeks uit het programma Agenda Vitaal Platteland gefinancierd, maar vanuit de reserve die speciaal voor deze opgave is gevormd. De reserve is in beheer bij het domein Mobiliteit. Medewerkers vanuit Agenda Vitaal Platteland treden op als opdrachtgever richting Mobiliteit.

De werkzaamheden voor het ecoduct 'Renée van Notten Wissel' over de N227 bij Maarn zijn maart 2019 afgerond. Het ecoduct verbindt de natuur van het centrale deel van de Utrechts Heuvelrug, via de ecoducten Mollebos en Rumelaar over de A12, met de natuur op de zuidelijke heuvelrug. Zoogdieren, waaronder reeën en marterachtigen, en reptielen als de zandhagedis en hazelworm kunnen nu veilig oversteken en profiteren van een groter leefgebied.

In september 2017 stemde Gedeputeerde Staten in met de aanleg van 2 kleinere ecotunnels onder de N237 tussen De Bilt en Utrecht en de Biltse Rading. Beide tunnels vormen een schakel in de ecologische verbinding tussen het Noorderpark en het Kromme Rijngebied. De ontwerpen voor de tunnels zijn in 2018 uitgewerkt door respectievelijk de provincie voor de N237 en de gemeente Utrecht voor de Biltse Rading. Vanwege het verleggen van kabels en leidingen en het verplaatsen van de naastgelegen brug is de planning een jaar opgeschoven. Naar verwachting is de faunapassage onder de N237 - inclusief toelopen - eind 2020 aangelegd en in beheer genomen.

Het ecoduct over de N226 op het traject tussen Leersum en de A12 vormt een ecologische verbinding tussen de landgoederen Maarsbergen en Kombos. Het verbindt daarmee het zuidelijke deel van de Utrechtse Heuvelrug met haar middelste deel. De aanleg van het ecoduct over de N226 is in voorbereiding. Na alle gesprekken met de eigenaren van naastgelegen gronden start de aanleg naar verwachting in 2021.

SAMENVATTING

In 2019 is 1 van de 3 geplande ecopassages aangelegd over de N227. Aanleg van de faunapassage Griffenstein onder de N237 en het ecoduct over de N226 is uitgesteld naar respectievelijk 2020 en 2021.

2. BEHOUDEN EN VERBETEREN VAN DE KWALITEIT VAN NATUUR EN LANDSCHAP

Alleen ruimte bieden aan een robuust netwerk van natuurgebieden is niet voldoende om aandachtsoorten een kans te geven en de Utrechtse natuurwaarden en biodiversiteit te behouden en te versterken. Daarom willen we ook de natuurkwaliteit op orde brengen in onze natuurgebieden en daarbuiten.

2.1 LANDSCHAP

DOEL

Aandacht voor de kernkwaliteiten en de diversiteit van het landschap

In de Agenda Vitaal Platteland-periode (AVP-periode) 2007-2011 is er veel geïnvesteerd in communicatie en educatie. Er zijn projecten uitgevoerd voor landschappelijke inpassing, herstel van landschapselementen, en inrichten van erven. En voor het ontwikkelen van landschapsbeeldkwaliteitsplannen en het beleven van het cultuurhistorische landschap.

In de AVP-periode 2007-2011 is ook de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen opgesteld, als bouwsteen voor de Utrechtse structuurvisie. De kwaliteitsgids is een nuttige informatie- en inspiratiebron voor professionals, bureaus en andere geïnteresseerden. De gids beschrijft niet alleen de huidige landschapskwaliteiten, maar ook hoe we daarmee rekening kunnen houden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Met de subsidies van regelingen als de Kleine Landschapselementen (KLE) en het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) houden we veel landschapselementen in stand. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is zo goed mogelijk rekening gehouden met de aardkundige waarden: de onderdelen van het landschap die iets vertellen over de natuurlijke ontstaanswijze van het gebied. In 2007 zijn 3 interessante boekjes met geologisch gerichte wandel- en fietsroutes verschenen.

In het Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2012-2015 en het Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 zijn geen aparte middelen voor landschap beschikbaar gesteld. Het thema landschap is gekoppeld aan andere thema's zoals natuur, bodem en water. Wij hanteren hierbij de volgende 3 prioriteiten:

1. zorgvuldige landschappelijke inpassing
2. meekoppelen landschap bij het realiseren van andere doelstellingen (vooral natuur, recreatie en cultuurhistorie)
3. continueren van het beheer van landschapselementen

Wel zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de inrichting van kleine landschapselementen. Begin 2017 is het Platform Kleine Landschapselementen opgericht en is in 4 gemeenten een [pilot kleine landschapselementen](#) uitgevoerd tot juni 2019, met als doel het landschap in het buitengebied fraaier te maken met nieuwe kleine landschapselementen, waardoor het landschap meer karakter krijgt en de biodiversiteit toeneemt. Deze pilot is gefinancierd uit het programma Agenda Vitaal Platteland. In 2019 is er voor meer partijen in het landelijk gebied subsidie opengesteld.

De volgende projecten zijn in de periode 2016-2019 gesubsidieerd:

- Inrichting Centraal Buitengebied Leusden, stichting De Boom
- Gastheerschap van het landschap Groene Hart, stichting IVN
- Inrichtingsmaatregelen plas-dras Vianen, Collectief Alblasserwaard/Vijfheerenlanden
- Uitbreiding greppel plas-dras, Collectief Eemland
- Aanschaf/aanleg/verbeteren pompen plas-dras, Gebiedscoöperatie Rijn, Vecht en Venen
- Water voor weidevogels, Agrarische Natuurvereniging Lopikerwaard
- Aanleg en herstel van Kleine Landschapselementen, Gebiedscoöperatie Rijn, Vecht en Venen
- Aanleg en herstel van Kleine Landschapselementen, Coöperatie Agrarisch Natuurbeheer Utrecht

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 2.394	€ 388	€ 1.195	€ 811	8

SAMENVATTING

In de periode 2016-2019 is vooral geïnvesteerd in de aanleg van kleine landschapselementen en plas-dras gebieden in de provincie Utrecht.

2.2 BESCHERMDE NATUURMONUMENTEN

DOEL

Het nemen van maatregelen voor het in stand houden en verbeteren van beschermde natuurmonumenten (herstelstrategie).

In het Akkoord van Utrecht (9 juni 2011) is overeengekomen om 'per beschermd natuurmonument' afspraken te maken over maatregelen voor het in stand houden en verbeteren van die gebieden (herstelstrategie). De gebieden die zijn aangewezen als beschermd natuurmonument kennen een zeer grote natuurwaarde en hebben 1 of meer Rode Lijstsoorten die gevoelig zijn voor ammoniak.

Op 1 januari 2017 is de oude Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) opgegaan in de nieuwe wet Natuurbescherming. Formeel bestaan de NB-wetgebieden dan ook niet meer. In de volgende figuur is per NB-wetgebied het percentage van de uitgevoerde maatregelen voor de korte en lange termijn opgenomen. In totaal is 85% van de maatregelen uitgevoerd. De openstaande 15% zijn vooral maatregelen die als 'z.s.m. met uitloop na 2015' of als 'lange termijn na 2015' zijn opgenomen in de herstelplannen voor deze beschermde natuurmonumenten.

#	NB-WET GEBIED	MAATREGELEN UITGEVOERD
1	Kamerikse Nessen (Woerden)	100%
2	Meeuwenkampje (Veenendaal)	100%
3	Moerasterreinen langs de Bijleveld (Harmelen)	100%
4 en 5	Oeverlanden Angstel, Aa, Gein en Winkel (Abcoude)	100%
6	Raaphof (Bunnik)	80%
7	Schoolsteegbosjes (Leusden)	89%
8a	Schraallanden Utrecht-West, Armenland Ruwiel (Wilnis)	100%
8b	Schraallanden Utrecht-West, Kamerik Teylingens (Wilnis)	33%
8c	Schraallanden Utrecht-West, Demmerikse Kade (Wilnis)	100%
9	Groot Zandbrink	71%
Totaal aan maatregelen uitgevoerd		85%

Figuur 1 – Overzicht realisatie maatregelen beschermde natuurmonumenten provincie Utrecht.

In nagenoeg alle gebieden zijn de herstelmaatregelen grotendeels afgerond. Met uitzondering van Kamerik Teylingens, waar 33% is gerealiseerd. De benodigde gronden voor het realiseren van een buffer zijn in dit gebied aangekocht en weer verkocht aan Staatsbosbeheer in 2018. Inrichting en peilopzet van de buffer en plaggen van degenereerde delen van het schraalland zijn uitgesteld naar 2020. Deze laatste 2 maatregelen zijn opgenomen in het integrale gebiedsproject Groot Wilnis-Vinkeveen.

In Groot Zandbrink moeten nog herstelmaatregelen worden opgepakt (71% is gerealiseerd). Het gaat hier om diverse natuurcompenserende maatregelen voor het fietspad Asschatterweg en om de inrichting van omliggende percelen. Deze maatregelen worden tegelijk met de inrichting op Landgoed De Boom opgepakt. Uitvoering van deze maatregelen is uitgesteld naar 2020 en 2021.

SAMENVATTING

85% van de herstelmaatregelen is afgerond. In 2020 worden de laatste maatregelen uitgevoerd.

2.3 MAATREGELEN NATUURHERSTEL VOORMALIG PROGRAMMA AANPAK STIKSTOF

DOEL

Herstellen en robuuster maken van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten in Natura 2000-gebieden.

Robuuste natuur is minder kwetsbaar en dus bestendiger tegen overbelasting van reactief stikstof (ammoniak en stikstofoxiden). Robuuster maken doen we bijvoorbeeld door de waterstand te verhogen, om zo verdroging en verzuring van de bodem tegen te gaan.

De herstelmaatregelen zijn vastgelegd (qua omvang, frequentie en locatie) in de gebiedsanalyses die zijn opgesteld voor het voormalig Programma Aanpak Stikstof - voor de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden die geheel of deels in de provincie Utrecht liggen. De herstelmaatregelen moeten uiterlijk eind 2021 zijn uitgevoerd. De meeste maatregelen vallen onder verantwoordelijkheid van de desbetreffende terreineigenaren.

Een deel van de maatregelen wordt vanuit het programma Agenda Vitaal Platteland uitgevoerd. In hoofdstuk 6 is bij de gebiedsprojecten Binnenveld, Oostelijke Vechtplassen Utrecht, Kolland-Overlangbroek en Schraallanden langs de Meije de voortgang beschreven.

Voor de natuurherstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden Botshol en Oostelijke Vechtplassen is in 2014 subsidie verleend aan Natuurmonumenten. De maatregelen zijn in 2018 afgerond.

SAMENVATTING

De natuurherstelmaatregelen die in het kader van het voormalige Programma Aanpak Stikstof worden uitgevoerd, liggen op schema. De maatregelen worden voor eind 2021 afgerond.

2.4 KADERRICHTLIJN WATER

DOEL

Uiterlijk in 2027 moet volgens de Kaderrichtlijn Water in heel Europa de kwaliteit van alle wateren zowel chemisch (schoon) als ecologisch (gezond) op orde zijn.

De realisatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW)-maatregelen voor een betere kwaliteit van het oppervlaktewater is grotendeels geregeld via de programmering van de waterschappen en Rijkswaterstaat. Daarnaast lopen er projecten over emissiereductie van nutriënten, medegefinancierd vanuit het Europese plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3). Ook speelt de uitvoering van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) een belangrijke rol in het halen van de KRW-doelen. Ook worden KRW-maatregelen tegelijk uitgevoerd met de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (zie hoofdstuk 6).

Vanuit POP3 zijn in de afgelopen 4 jaar een twaalfstal subsidies verleend voor het verbeteren van de waterkwaliteit binnen meerdere gebieden in de provincie Utrecht, vooral aan waterschappen. Er zijn natuurvriendelijke oevers en vispassages aangelegd dankzij deze subsidies. Cofinanciering wordt gedekt door de waterschappen, maar is deels voorgefinancierd vanuit het programma Agenda Vitaal Platteland.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RENTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 4.615	€ 0	€ 4.615	€ 0	12

SAMENVATTING

Vanuit de provincie zijn subsidies verleend aan waterschappen voor de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water. De verantwoordelijkheid voor deze uitvoering ligt grotendeels bij de waterschappen en Rijkswaterstaat.

3. VERSTERKEN VAN DE VERBINDING TUSSEN NATUUR, MAATSCHAPPIJ EN ECONOMIE

Natuur heeft een waarde die op zichzelf staat, los van de waardering door de mens. Het is daarom onze plicht er goed voor te zorgen. Tegelijkertijd vinden we dat mensen van de natuur en het omringende landschap moeten kunnen genieten. Daarmee raken ze ook betrokken bij natuur. Verder vinden we het belangrijk dat mensen ook zelf actief worden in natuur- en landschapsbeheer en bij groene bewonersparticipatie. Dit is niet alleen gunstig voor de biodiversiteit, maar heeft ook een positief effect op onze gezondheid en sociale samenhang. Een robuust netwerk van natuur moet in staat zijn het recreatieve gebruik aan te kunnen. Ook vinden we het belangrijk dat recreanten zich medeverantwoordelijk voelen voor de natuur.

3.1 BELEEFBARE NATUUR

DOEL

Vergroten van de participatie van burgers, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de natuur.

De opgave 'Beleefbare natuur' is opgenomen in de Natuurvisie provincie Utrecht (2017) en overgenomen in het Programmaplan Agenda Vitaal Platteland 2016-2019. Zeven gemeenten zijn in 2017 gestart met Groen aan de Buurt. Via dit project gaan inwoners met eigen initiatieven aan de slag met het landschap en de natuur in hun buurt. De uitvoering is in handen van Landschap Erfgoed Utrecht, IVN Utrecht en de Natuur en Milieufederatie Utrecht.

Onderdeel van het project Groen aan de Buurt is de Voucherregeling Beleef en Bewonder! In de editie van 2017 zijn in totaal 184 projecten gehonoreerd. In de editie 2019 zijn meer dan 150 aanmeldingen binnengekomen. De voucherregeling is gesubsidieerd vanuit het programma Agenda Vitaal Platteland.

Met de voucherregeling 2017 zijn verspreid over de provincie projecten mogelijk gemaakt als: natuur-speeltuinen, groene schoolpleinen, poten van bloembollen en stinzenplanten, weidevogel plas-dras, oeverwaluwanwand, etc. Sommige van deze projecten hadden ook een sociale component, vanwege de samenwerking met bijvoorbeeld ouderen, moeilijk lerende kinderen of vluchtelingen. Naast de fysieke uitvoeringsprojecten zijn er ook projecten gehonoreerd die zich richten op educatie, natuuronderzoek of de aanschaf van materiaal door een vrijwilligersgroep. De voucherregeling 2019 loopt door tot voorjaar 2020. Op www.groenaandebuurt.nl vindt u inspiratie en meer informatie.

Vanuit het budget voor beleefbare natuur is ook een bijdrage geleverd aan het Geboortebos Nieuw Wulven ten noorden van Houten. Hier kun je als ouder een geboorteboom planten voor je kindje, zodat ze samen kunnen opgroeien.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 800	€ 0	€ 725	€ 75	4

SAMENVATTING

In 2017 zijn 184 projecten mogelijk gemaakt vanuit het project Groen aan de Buurt. In 2019 is een nieuwe editie gestart. Er zijn 150 aanmeldingen binnengekomen.

3.2 NATIONAAL PARK UTRECHTSE HEUVELRUG

DOEL

Behouden en versterken van de natuurwaarden en de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van de Utrechtse Heuvelrug. Daarnaast: het beter benutten van de recreatieve mogelijkheden en economische potentie van de Utrechtse Heuvelrug, waarvan de opbrengsten worden ingezet voor het behoud van de kwaliteit van het gebied.

Samen met de gebiedspartijen is er gewerkt aan een Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug nieuwe stijl, van Gooimeer tot Grebbeberg. De status Nationaal Park verruimt de mogelijkheden voor het behoud en de ontwikkeling van natuur, landschap en erfgoed.

Tot 2017 is de basis gelegd voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Tijdens meerdere gebiedsbijeenkomsten met deskundigen, belangenorganisaties en belanghebbenden is een integrale gebiedsvisie met een ambitiekaart opgesteld. Daarnaast is gekeken naar de rol die het Nationaal Park moet gaan vervullen en naar de organisatievorm die daar het beste bij past. De organisatievorm is in 2018 en 2019 verder uitgewerkt.

In de [Samenwerkingsagenda Nationaal Park Heuvelrug](#) staan de ambities voor het Nationaal Park. Op 25 januari 2018 ondertekenden 17 gebiedspartijen een intentieovereenkomst waarin deze ambities zijn onderschreven. Er is afgesproken om gezamenlijk een oplossing te vinden voor de financiële opgave die samenhangt met de samenwerkingsagenda. De ambities uit de samenwerkingsagenda worden in 2019-2021 opgepakt. Vanuit de provincie is subsidie verleend aan de stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug van medio 2019 tot medio 2021. Vanuit de subsidiebijdrage wordt gerapporteerd welke doelen er door de stichting zijn behaald.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 1.724	€ 0	€ 1.459	€ 265	1

SAMENVATTING

Aan de stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug is een exploitatiesubsidie toegekend voor het uitvoeren van de ambities uit de Samenwerkingsagenda Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, die in 2018 is ondertekend.

4. DUURZAME LANDBOUW BEVORDEREN

Duurzame landbouw is landbouw die zowel in ecologisch, economisch als sociaal opzicht toekomstbestendig is. We zetten in op een duurzaam voortbestaan van de landbouwsector in de provincie Utrecht.

4.1 VITALE LANDBOUW

DOEL

Behouden en versterken van een economisch rendabele bedrijfsvoering, schaalvergroting afgestemd op de kwaliteit van het landschap, het vergroten van de duurzaamheid en een aantrekkelijke leefomgeving, en het versterken van de relatie tussen stad en platteland.

In 2017 is vanuit de beide Utrechtse gebiedscommissies meegedacht bij het opstellen van de provinciale [Landbouwvisie](#). Deze is in september 2018 door Provinciale Staten behandeld. De Landbouwvisie Utrecht beschrijft het gewenste toekomstbeeld voor de land- en tuinbouw in 2050. Het is geen blauwdruk, maar een richtingwijzer in de overgang naar een vitale, duurzame landbouw. Hiervoor kent het landbouwbeleid 2 sporen:

1. Projecten mogelijk maken door subsidies via POP3
2. De landbouwstructuur versterken en duurzame landbouw stimuleren

Agenda Vitaal Platteland-periode 2012-2015

Van 2012 tot en met 2015 is in het Agenda Vitaal Platteland-gebied Utrecht-West door 13 kavelruilen in totaal 666 hectare van eigenaar gewijzigd. Hierdoor is de landbouwstructuur versterkt en zijn natuur- en waterdoelen mogelijk gemaakt. Ook zijn er 6 projecten voor duurzame landbouw en innovatie en 6 projecten voor energiebesparing en duurzame energieopwekking gesubsidieerd. Verder zijn er 7 subsidieprojecten gerealiseerd voor het ontwikkelen van stadslandbouw en multifunctionele landbouw.

Ook in Utrecht-Oost is gewerkt aan diverse kavelruilen. Zo is in 2015 de kavelruil Modderbeek afgerond, waarmee ook is bijgedragen aan de opgave voor landbouwstructuurversterking. Er zijn 4 nieuwe projecten opgezet voor duurzame landbouw en innovatie. In december 2015 zijn 4 subsidieaanvragen ingediend bij de provincie Utrecht voor stadslandbouw. Een gerichte verkenning door de Gebiedscoöperatie O-gen ging hieraan vooraf. Ook is in de periode 2012-2015 het project [Vallei boert bewust](#) uitgevoerd. Deelnemende ondernemers proberen via een overkoepelend bedrijfslabel en maatschappelijk verantwoord ondernemen een brug te slaan tussen boer en burger. Sinds 1 januari 2016 is dit project zelfstandig verder gegaan.

Vanuit LaMi, de noemer waaronder de provincie met medewerking van Gebiedscommissie Utrecht-West en Gebiedscoöperatie O-gen werkt aan het stimuleren van duurzame landbouw, zijn vanaf 2013 14 grote en kleine bewustwordingsprojecten uitgevoerd. Ook verschijnt vanuit LaMi 2 maal per jaar de uitgave Aanjager, een speciale krant met rapportages en interviews over deze projecten en andere activiteiten in de Utrechtse landbouw.

POP3 periode 2014-2020

Het plattelandsontwikkelingsprogramma POP3 is het 3e Europese subsidieprogramma voor het ontwikkelen, verduurzamen en innoveren van de agrarische sector. Ook herstel- en inrichtingsmaatregelen op het gebied van natuur en water vallen onder dit programma. POP3 eindigt niet in 2020, maar heeft een uitloop tot 2023. Het stimuleert agrariërs om duurzamer, innovatiever en concurrerender te ondernemen. Vanaf 2021 zou de opvolger van POP3, het GLB/NSP, als nieuw Europees programma voor plattelandsontwikkeling van start gaan. Deze start kent echter vertraging: het nieuwe programma wordt niet eerder verwacht dan 2023. Daartoe wordt het huidige POP3 met 2 jaar verlengd. Deze periode van 2 jaar, 2021-2022, wordt ook wel de transitieperiode genoemd waarin huidige POP3-regelingen opnieuw per provincie worden opengesteld. De transitieperiode is een verlenging met bestaande regelingen die worden gevoed met nieuwe middelen.

Via POP3-middelen, die deels zijn gefinancierd vanuit het programma Agenda Vitaal Platteland, stimuleert de provincie een economisch vitale en duurzame landbouw. In overleg met de Gebiedscommissie Utrecht-West en de Gebiedscoöperatie O-gen zijn in 2017 voor landbouw-water 6 onderwerpen opengesteld voor POP3-subsidie. Het gaat om openstellingen voor de volgende doelen:

- a. een verschuiving van de bestaande kostenreductiestrategie naar een meerwaardestrategie
- b. een beter beheer van productierisico's
- c. een geringer grondstoffengebruik en een gesloten kringloop
- d. klimaatmitigatie (minder uitstoot van broeikasgassen door een zuiniger energiegebruik, een geringer gebruik van fossiele energie door de omschakeling naar hernieuwbare energie, en de productie van hernieuwbare energie)
- e. klimaatadaptatie (tegengaan en verminderen van de effecten van verzilting en van grotere watertekorten en -overschotten)
- f. het verbeteren van het dierenwelzijn en de diergezondheid en het verminderen van risico's voor de volksgezondheid bij de interactie tussen mens en dier
- g. het behouden en versterken van de biodiversiteit en omgevingskwaliteit

In het volgende overzicht zijn de maatregelen genoemd die POP3-subsidie hebben gekregen. Daarbij zijn ook de openstellingen, het aantal toekenningen en de subsidiebedragen aangegeven.

MAATREGEL	OPENSTELLINGEN T/M 2019	AANTAL TOEKENNINGEN	TOTALE SUBSIDIE- BIJDRAGE (POP3 + AVP) (IN K€)
Kennisoverdracht (trainingen, workshops en coaching van ondernemers)	4 (2016-2019)	12	€ 1.978
Fysieke investeringen in innovaties en modernisering van agrarische ondernemingen (niet-water en water)	3 (2017-2019)	210	€ 9.559
Fysieke investeringen in verduurzaming van agrarische ondernemingen van jonge landbouwers	5 (2016-2019)	77 (t/m 2018)*	€ 1.257
Investeringen in infrastructuur voor landbouwbedrijven	2 (2017 en 2019)	4	€ 405
Niet-productieve investeringen landschap voor het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen	2 (2017 en 2019)	2	€ 2.564
Niet-productieve investeringen water (nationaal en internationaal)	4 (2016-2019)	12	€ 13.595
Samenwerking in het kader van het Europees innovatiepartnerschap (EIP)	1 (2017)	2	€ 393
Samenwerking voor innovaties	2 (2016 en 2019)	13	€ 1.154
LEADER (uitvoering, samenwerking en lopende kosten)	Doorlopend t/m 2020	27	€ 3.601
TOTAAL	-	359	€ 34.101

Tabel 3 - Overzicht openstellingen, subsidietoekenningen en subsidiebijdrage per POP3-maatregel

* De subsidies die in 2019 zijn aangevraagd zijn in 2020 toegekend.

In totaal is in de periode 2016-2019 aan 359 subsidieaanvragen subsidie verleend voor € 34.101 miljoen. De openstellingen sluiten aan op provinciaal beleid voor het verduurzamen van de landbouw en het realiseren van Kaderrichtlijn Water (KRW)-doelen en projecten in Utrecht. Bij de projecten zijn prestatie-indicatoren benoemd, zoals het aantal bedrijven waar de investering wordt toegepast en hoeveel agrariërs worden bereikt. Alle prestatie-indicatoren zijn per project vastgelegd in een monitoringsoverzicht.

Concrete voorbeelden van projecten en investeringen voor subsidies zijn: studieclubs voor kringlooplandbouw, samenwerken aan nutriëntenkringloop, kavelruilprojecten, zonnepanelen, windmolens, precisielandbouw, elektrische landbouwwerktuigen, investeringen in dierenwelzijn, en de aanleg van vispassages en natuurvriendelijke oevers. Daarnaast zijn door de LEADER groepen Weidse Veenweiden en Utrecht-Oost projecten voor subsidiëring ingediend; zie ook hierna bij het onderdeel LEADER.

Vitale en duurzame landbouw

Vanaf 2016 is de website www.lami.nl vernieuwd voor kennisoverdracht over duurzame landbouw naar boeren. Ook is - net als in de periode 2012-2015 - de uitgave Aanjager 2 maal per jaar gepubliceerd. Het traject Energieneutrale Melkveehouderij is succesvol voortgezet. Er zijn studiegroepen voor energiebesparing opgezet, er is voorlichting gegeven over energie- en dieselbesparing, en er zijn bijeenkomsten over zonnepanelen georganiseerd. Fruittelers zijn ondersteund bij het verminderen van emissies van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten.

We ondersteunden de waterschappen bij het opzetten van de Proefpolder Kringlooplandbouw. Daarnaast hebben we collectief Rijn, Vecht en Venen en waterschap Amstel, Gooi en Vecht ondersteund bij het opzetten en uitvoeren van een pilot over kringlooplandbouw als blauwe dienst. Ook ontwikkelden we een kringloopkalender die in februari 2018 door de gedeputeerde is aangeboden aan de Utrechtse melkveehouders. In Utrecht-Oost is het project Duurzaam Werken aan Bodem en Water succesvol afgerond.

In 2017 is het project Boerderij in de Kijker met steun van de gebiedscommissies uitgebreid voor groep 7 en groep 8 van het basisonderwijs. Daarnaast startten we samen met de gemeente Woerden, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, provincie Zuid-Holland en LTO Noord het project Agrologistiek (nu: Veenweiden in Beweging) op.

LEADER

LEADER staat voor Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale. In goed Nederlands: Samenwerking voor plattelandsontwikkeling. Het is een subsidieprogramma op initiatief van de Europese Commissie en maakt deel uit van POP3. In 2 gebieden in Utrecht hebben partijen zich aangemeld om te functioneren als LEADER-gebied. In het westen van de provincie is dat de Lokale Aanjaaggroep Weidse Veenweiden. In het Kromme Rijngebied en delen van de Vallei en Heuvelrug is dit de Lokale Actiegroep Utrecht-Oost.

Vanuit POP3 LEADER zijn de volgende projecten gesubsidieerd:

- Kaas-experience in het Groene Hart van Holland (Stichting Kaaspakhuis Woerden)
- Gemeenschapsboerderij Baron van Nagelhoeve (Baron van Nagelhoeve VOF)
- CO₂-neutraal monument door warmteopslag in mestput (B&B De Nachtdijk)
- Waterfort: watereducatie op fort Lunet aan de Snel (Stichting Lunet aan de Snel)
- Experiment oprichting ambachtsschool Vreeswijk (Stichting Stadskraan)
- TheeHUIS in de Tuin (Both VOF)
- Zorg en Welzijn netwerk Schalkwijk/Tull en 't Waal (Gemeente Houten)
- Lokaal Voedsel Utrecht (Gebiedscoöperatie O-gen)
- De Oude Bieb Buurthuiskamer (Door Achterveld Voor Achterveld)
- De WIJ-plek in het SporTHUIS Abcoude (Stichting Zwembad Abcoude)
- Buurderij van Dam (Maatschap Van Dam)
- Natuurlijk heel leuk! (Natuurlijk heel leuk)
- WindWheeler. Rijden op pure windkracht (Frank Stoter Onderwijs & Ontwikkeling)
- Lerend netwerk Het Boerenambacht (Stichting Behoud Oude Werktuigen)
- Mijn Boerderijtje (Mijn Boerderijtje)
- Samen zorgen voor een Nieuw Wulven (Stichting Natuurlijke Recreatie)
- Verbonden in de buurt (Gemeente Wijk bij Duurstede)
- Een moestuin op de Soester Eng (Mts P.A.M. Kuijer en A.J.A. Kuijer)
- Herbouw Wipkorenmolen (Stichting Herbouw Wipkorenmolen)

- 1 Kilometer Dijk (Stichting De Brede Kijk)
- Veilige groeiplek voor vroegtijdige schoolverlaters (Mts. D. van de Lagemaat en M.A. van de Lagemaat-Voskuil)
- HOLLAND DICHTBIJ Amersfoort en ommelanden (iLikeMedia Group BV)
- Anna's hoeve (De Oude Zandschulp BV)
- Realisatie Herenboerderij Nieuwe Bureveld (Herenboeren Utrecht Oost Coöperatie U.A.)

Daarnaast zijn nog diverse projecten in behandeling bij het Subsidieloket/RVO.

Al deze projecten dragen bij aan de relatie stad-platteland.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019 (EXCL. EU-BUDGET)	RESTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 18.297	€ 0	€ 14.065	€ 5.550	359

SAMENVATTING

Vanuit POP3 zijn in de AVP-periode 2016-2019 218 subsidies toegekend voor in totaal € 32,6 miljoen. Via LaMi is ingezet op duurzame en vitale landbouw en is ook het traject Energieneutrale Melkveehouderij uitgevoerd.

4.2 AFREMME BODEMDALING

DOEL

Beperken van de bodemdaling in de veengebieden

Het Programma Aanpak Veenweiden geeft invulling aan het afremmen van de bodemdaling in het Utrechtse veenweidegebied. In het programma komen thema's aan bod als: het nieuwe melkveebedrijf, nieuwe verdienmodellen/teelten, het nieuwe watersysteem, infrastructuur en bebouwing, en proces. Binnen deze thema's zijn innovatieve ideeën voor het afremmen van de bodemdaling uitgewerkt. Vaak via cofinanciering van en samen met particulieren, ondernemers, kennisinstututen en overheden. Het programmabureau Utrecht-West heeft in de periode 2016-2019 de uitvoering van dit programma gecoördineerd. Het Programma Aanpak Veenweiden maakt deel uit van Agenda Vitaal Platteland.

De volgende projecten zijn in de periode 2016 t/m 2019 gesubsidieerd:

- Veen, voer en verder: riet, lisdodde, miscanthus/wilde rijst en wilg (Veenweiden Innovatiecentrum)
- Precisiewatermanagement met onderwaterdrainage en putbemaling (Veenweiden Innovatiecentrum)
- Zettingsvrij en meebewegend bouwen (gemeente Woerden)
- Voorbereiding bedrijvenproef Sturen met grondwater Spengen (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden)
- Bedrijvenproef Sturen met grondwater Spengen (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden)
- De Off Grid Boerderij (Veenweiden Innovatiecentrum)
- Proefpolder kringlooplandbouw (Waternet)
- Klei voor veenbehoud (Veenweiden Innovatiecentrum)
- Bodemtemperatuur afhankelijk bemesten (LTO Noord)
- Haalbaarheid drijvend bouwen op slappe grond (Gemeente Woerden)

- Sturen op CO₂-emissie en draagkracht met precisiewatermanagement op veengrond (Veenweiden Innovatiecentrum)
- Cranberry: samen kijken, samen leren, samen doen (Kennis Transfer Centrum Zegveld)
- Veenweiden in beweging (Gemeente Woerden)
- Valuta voor veen (Natuur en Milieufederatie Utrecht)
- Living lab boeren op hoog water (Veenweiden Innovatiecentrum)
- Introductie cranberryteelt in veenweiden als economische motor voor instandhouding (Kennis Transfer Centrum Zegveld)
- Innovatieve dieptemeting van ondiepe sloten (Waternet)

Van het Programma Aanpak Veenweiden is eind 2019 een rapportage opgesteld. Deze is hier te downloaden: https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/rapport_aanpak_veenweiden.pdf

Naast de hiervoor genoemde subsidies heeft het Veenweiden Innovatiecentrum in 2017 een exploitatie-subsidie ontvangen van de provincie Utrecht voor de periode 2017-2019.

Verder is vanuit Agenda Vitaal Platteland door Gebiedscommissie Utrecht-West bijgedragen aan het gebiedsproces in Polder Portengen bij Kockengen. Samen met eigenaren en gebruikers is gewerkt aan een richtinggevend en realistisch toekomstperspectief voor deze polder. Begin 2018 is het project overgedragen aan Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Het toepassen van onderwaterdrainage in dit gebied is in 2018 verder uitgewerkt met de agrariërs in de polder.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 3.677	€ 82	€ 2.762	€ 833	18

SAMENVATTING

Vanuit het Programma Aanpak Veenweiden zijn 18 projecten gesubsidieerd die bijdragen aan het afremmen van de bodemdaling en het realiseren van een duurzaam watersysteem. Eind 2019 is het programma afgerond.

4.3 TERUGDRINGEN ONGEWENST GEBRUIK VRIJKOMENDE AGRARISCHE BEBOUWING (VABS)

DOEL

Nader in beeld brengen van de aard van de problematiek die voortvloeit uit het vrijkomen en leegstaan van agrarische bedrijfsgebouwen; stimuleren van oplossingen die bijdragen aan de omgevingskwaliteit en de leefbaarheid van het landelijk gebied.

De provincie heeft in 2017 onderzoek laten doen naar de problematiek van vrijkomende agrarische bebouwing in de provincie. Op basis van dit onderzoek hebben de beide gebiedscommissies advies gegeven over de verdere aanpak. In Utrecht-Oost is als pilot een loket voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) ingericht om sloop- en hervestigingslocaties bij elkaar te brengen. De pilot is gefinancierd vanuit het Investeringsprogramma Fysieke Leefomgeving.

Uit de inventarisatie van de problematiek door Gebiedscommissie Utrecht-West is gebleken dat de probleem-perceptie in Utrecht-West minder groot is dan in Utrecht-Oost. Wat vooral naar voren kwam, is de discrepantie tussen de mogelijkheden die de provincie ziet in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en de mogelijkheden die de gemeente graag ziet.

De provincie Utrecht verleende subsidie aan het programma Vrijkomende Agrarische Bebouwing 2017-2019 voor de regio's Amersfoort en FoodValley. Tot 2030 komt er in deze regio's naar schatting ruim 1,3 miljoen vierkante meter aan agrarische bebouwing vrij. In het programma staan 6 subdoelen:

1. Duidelijk krijgen van het gezamenlijke regionale toekomstbeeld en de opgave Vrijkomende Agrarische Bebouwing
2. Versterken van de innovatie door het opzetten van nieuwe experimenten
3. Verbeteren van de huidige gemeentelijke systematiek
4. Meer leren uit de praktijk – ontwikkelen en uitwisselen van kennis
5. Vinger aan de pols houden in de regio – gebiedsregisseur
6. Nieuwe mechanismen uitwerken, zoals circulair bouwen en tijdelijk bestemmen

Binnen de provincie wordt ook een digitale wijzer voor de vrijkomende agrarische bebouwing ontwikkeld. Dit is een beslisboom die is gebaseerd op de handreiking 'Nieuwe functies op vrijkomende agrarische bedrijfspcelen'. Verder wordt gewerkt aan een website met storymaps. Deze site toont verschillende themakaarten die verband houden met de opgave Vrijkomende Agrarische Bebouwing en biedt inzicht in de stand van zaken, kansen en bedreigingen die gelden voor deze bebouwing. De website is vooral bedoeld voor RO-medewerkers van de Utrechtse gemeenten.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RENTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 333	€ 0	€ 48	€ 285	1

SAMENVATTING

In 2017 is onderzoek gedaan naar de problematiek rondom de vrijkomende agrarische bebouwing. In 2018 is voor AVP-gebied Utrecht-Oost het loket Vrijkomende Agrarische Bebouwing opgericht. Verder is subsidie verleend aan het programma Vrijkomende Agrarische Bebouwing voor de regio's Amersfoort en FoodValley.

5. VERSTERKEN LEEFBAARHEID LANDELIJK GEBIED

We stimuleren de leefbaarheid en regionale economie van het landelijk gebied, inclusief die van de kleine kernen. Ook vergroten we de beleefbaarheid van het landelijk gebied door het ontwikkelen van recreatiemogelijkheden en het completeren van het recreatief hoofdnetwerk. Verder behouden we het cultureel erfgoed. We maken het ook beter zichtbaar en beleefbaar.

5.1 AANLEG SNEL INTERNET

DOEL

Het beschikbaar stellen van snel internet (breedband) in het buitengebied van de provincie Utrecht voor 2020.

De aanleg van een glasvezelnetwerk voor snel internet is essentieel om de economische en maatschappelijke kansen van de buitengebieden in de provincie Utrecht te vergroten en te versterken. De rol van de provincie ligt in dit project vooral in het faciliteren van haar gemeenten, om samen met marktpartijen het buitengebied van de provincie van glasvezel te voorzien.

Door de gemeenten in de provincie Utrecht is onder bewoners in het buitengebied een interessepeiling naar snel internet uitgevoerd. Dit met een zeer positief resultaat. Gemeenten zijn geadviseerd over het zo klein mogelijk maken van mogelijke drempels bij de aanleg, zoals het aanpassen van de legesverordening en degeneratiekosten. Alleen in de Vijfheerenlanden is eind 2019 opnieuw gestart met de interessepeiling door 2 grote marktpartijen, nadat de peiling vanuit een lokale partij onvoldoende inschrijvingen opleverde. De provincie heeft financieel bijgedragen aan de interessepeiling. Gebiedscommissie Utrecht-West en Gebiedscoöperatie O-gen hebben dit proces gefaciliteerd.

De volgende fase, het daadwerkelijk afsluiten van abonnementen door bewoners en bedrijven en de aanleg van het netwerk, wordt opgepakt door gemeenten en marktpartijen. Bij deze competitieve fase hebben de provincie en gebiedscommissies geen formele rol meer. Inmiddels is in veel gebieden het glasvezelnetwerk aangelegd.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	REstant ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 1.000	€ 0	€ 1.135	€ 0	26

SAMENVATTING

In alle 26 Utrechtse gemeenten is een pre-competitieve vraagbundeling uitgevoerd. Dit is deels gefinancierd vanuit de provincie Utrecht volgens de Intentieverklaring snel internet.

5.2 BEVORDEREN LEEFBAARHEID

DOEL

Het realiseren van een gezondere en sterkere economische en sociale basis voor een vitaal platteland, inclusief de kleine kernen, waarbij de voorzieningen voldoen aan de behoeften van bewoners en gebruikers.

In de AVP-periode 2016-2019 is de opgave 'Bevorderen leefbaarheid' toegevoegd aan het Programma Agenda Vitaal Platteland vanuit het coalitieakkoord.

De bijeenkomst 'Samenwerken aan leefbaarheid, grootse initiatieven in kleine kernen' in juni 2017 vormde de start van een meerjarig programma om de leefbaarheid in de kleine kernen te versterken. Najaar 2017 is in navolging hierop een samenwerking aangegaan met de Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij, initiatiefnemer van het jaarlijkse 'Kern met Pit'. Kern met Pit daagt mensen uit om hun droom voor de buurt binnen een jaar te realiseren. Vanuit de provincie Utrecht zijn extra middelen ingezet voor financiering van Utrechtse burgerinitiatieven via Kern met Pit. Door bovendien de combinatie te leggen met Gebiedscoöperatie O-gen en Gebiedscommissie Utrecht-West kunnen partijen wederzijds van elkaars netwerk, kennis en instrumenten gebruik maken. Voor burgerinitiatieven betekent dit samenwerking en minder organisatie-drukke. Voor de provincie betekent het een efficiënte invulling, meer initiatieven in kleine kernen, én borging van continuïteit. Vanuit de provincie is tot en met 2019 samengewerkt in Kern met Pit.

Om leefbaarheid te stimuleren zijn 13 subsidies verleend voor:

- Lopik Bloeit @ de kern (Lopikerwaarden Streekfonds)
- Bibliotheekafhaalpunt in de School met de Bijbel, Eemdijk (Gemeente Bunschoten)
- Spoorhuis Filmhuis (Stichting Spoorhuis Vinkeveen)
- Herstel Jeu de Boulesbanen in Loenen aan de Vecht (T. Timmers)
- Inspiratieboek Natuurlijk Sturen Lopikerwaard (Lopikerwaarden Streekfonds)
- Speeltuin en trapveld Cabauw (Stichting Cabauw Samen Sterk)
- Prinses en Patriot in Hekendorp (Stichting Oranjevereniging Hekendorp)
- Inrichting sociaal restaurant Aan de keukentafel (Stichting Vierstee 2.0)
- Evenement Petanque Meerkerk 2019 (Stichting Petanque Meerkerk)
- Hagestein Vitaal Ontmoeten (Stichting Hagestein Vitaal)
- Lexmond ontmoet en doet: JOP container (Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Midden-Nederland)
- Schans 2020 Polsbroekerdam (Polstokvereniging Polsbroekerdam)
- Inrichting Dorpshuis De Schouw Lopik (Stichting Dorpshuis De Schouw)

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RENTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 699	€ 0	€ 349	€ 350	13

SAMENVATTING

De provincie werkte van 2017 tot en met 2019 samen in Kern met Pit. Ook zijn er 13 subsidies verleend voor leefbaarheid en kleine kernen.

5.3 STIMULEREN RECREATIE

DOEL

De provincie beschikt in 2020 over een recreatief hoofdnetwerk met (boven)regionale routes voor wandelen, fietsen en varen, inclusief toeristische overstappunten (TOP's).

AVP-periode 2012-2015

In Utrecht-West zijn van 2012 tot en met 2015 11 toeristische overstappunten (TOP's) gesubsidieerd. Vergelijk: in de AVP-periode 2007-2011 waren dat er nog 4. In deze periode is ook het fietsknooppunten-systeem geoptimaliseerd en het wandelknooppuntenstelsel aangelegd. Diverse wandelpaden zijn gesubsidieerd en 1 fietspad is verbreed.

Verder zijn van 2012 tot en met 2015 subsidieaanvragen voor de volgende routes gehonoreerd: Klompenpaden [Veenpad](#) en [Velderpap, Lint- en Liniepad](#) (Fort Vechten), [Vulcoyopad](#) (polder Blokhoven), [Renswoude zuid](#) en wandelroutes bij TOP [Houten](#) en bij Laagraven. Het klompenpad [Stoutenburg](#) (geopend in 2015) is gerealiseerd met subsidie uit de AVP-periode 2007-2011. In oktober 2015 is het wandelnetwerk Stichtse Lustwarande oost op de Utrechtse Heuvelrug geopend. Ook dit is gefinancierd met middelen uit de AVP-periode 2007-2011.

In 2014 is ook in AVP-gebied Utrecht-Oost het fietsknooppuntensysteem geoptimaliseerd.

AVP-periode 2016-2019

Gebiedscommissie Utrecht-West voerde in 2016 een gebiedsanalyse uit voor een uitvoeringsagenda recreatie.

Op 6 juni 2017 is het wandelroutenetwerk onderdeel B (Vechtstreek, Noorderpark en gemeenten Vianen en Utrecht) feestelijk geopend. Er is 500 kilometer aan wandelroutes bijgekomen. Hiermee is het wandelroutenetwerk in Utrecht-West met in totaal maar liefst 1.100 wandelkilometers compleet. In 2018 is het wandelroutenetwerk Groene Hart verbeterd. Dit is betaald uit middelen die overbleven vanwege een gunstige aanbesteding.

Op 26 juni 2017 is het [Bellopap](#) geopend. Dit pad maakt ook deel uit van het wandelroutenetwerk en loopt onder meer over de Spoordijk in Demmerik (Groot Wilnis-Vinkeveen). Op 28 juni 2017 zijn de wandelroutes [Vredevoetpad](#) en het klompenpad [Zoddenpad](#) feestelijk geopend. Beide wandelroutes lopen over het wandelpad dat tegelijk is gerealiseerd met de natuurinrichting in de Taartpunt: het deelgebied Natura 2000 Oostelijke Vechtplassen. In 2017 is een oversteek over de Hollandse IJssel gerealiseerd als concrete uitvoering van een in 2015 gesubsidieerd haalbaarheidsonderzoek. Daarnaast zijn er diverse rustpunten gesubsidieerd.⁶

Ook zijn in 2017 de TOP's bij de Maarsseveense Plassen en bij Stadpark Oudegein geopend. In 2017 is geprobeerd om voorzieningen bij de TOP's Heinoomsvaart en Pondscoekersluis op een hoger niveau te krijgen, maar dit lukte niet door de bestemming 'dagrecreatie' van het terrein.

De Gebiedscoöperatie O-gen heeft in de periode 2014 tot en met 2018 vanuit een provinciale subsidiebijdrage - 23 TOP's gerealiseerd in AVP-gebied Utrecht-Oost.

In Utrecht-Oost is subsidie verleend aan het Frans ter Maten-pad, een klompenpad bij Leusden. Het [Jufferpad](#) is in mei 2017 als honderdste klompenpad van Nederland gerealiseerd. Start- en eindpunt zijn bij Fort aan de Buursteeg.

In 2019 is gestart met de aanleg van een wandelroutenetwerk in Amelisweerd en de Kromme Rijnstreek. Het nieuwe netwerk beslaat ongeveer 530 kilometer aan wandelpaden en heeft 200 knooppunten. In maart 2020 is het werk hiervoor rond en zijn het onderhoud en beheer overgedragen aan Routebureau Utrecht.

De ambitie is om dit netwerk met nog eens 1.400 kilometer verder uit te breiden in de regio Amersfoort, Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, Binnenveld, Renswoude, Veenendaal en Rheden. Hierdoor ontstaat een volledig wandelroutenetwerk in de hele provincie Utrecht. Dit versterkt het recreatief hoofdnetwerk en biedt kansen voor meer routegebonden buitenrecreatie.

Het is niet gelukt om in 2020 een dekkend netwerk van wandelknooppunten te hebben. Belangrijkste oorzaak van de vertraging is dat het veel tijd kost om met alle betrokkenen tot overeenstemming te komen, onder andere over het subsidiepercentage. Ook maakten tijdens de oprichting van het Routebureau Utrecht diverse gemeenten even pas op de plaats, om eerst de financiële consequenties daarvan te kunnen overzien.

⁶ Eindrapportage Gebiedsprogramma Utrecht-West 2012-2015, juli 2016, pagina 39 en verder.

In 2016 is een groot aantal subsidies financieel vastgelegd, waaronder de subsidie voor de Groen Blauwe Structuur Amersfoort. Hierdoor is in de AVP-periode 2016-2019 een relatief hoge besteding te zien.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 7.468	€ 1.805	€ 4.040	€ 1.623	14

SAMENVATTING

In Utrecht-West is in 2017 het wandelrouten netwerk afgerond. In de hele provincie zijn wandelroutes geopend en TOP's gerealiseerd. Het wandelrouten netwerk in Utrecht-Oost is nog in ontwikkeling.

5.4 HERSTEL EN BELEVING VAN CULTUREEL ERFGOED

DOEL

Behouden en zichtbaar en beleefbaar maken van cultureel erfgoed

In Utrecht-West zijn geen middelen begroot in de 2 AVP-periodes 2012-2015 en 2016-2019 voor erfgoed. In de periode 2012-2015 zijn uit verschillende budgetbronnen uiteindelijk 4 kleine projecten voor erfgoed gesubsidieerd.

In Utrecht-Oost zijn na een heroverweging van het programma Grebbelinie in 2014 diverse projecten uitgevoerd vanuit subsidiebijdragen. In de periode 2016-2019 is vooral geïnvesteerd in de aanleg van het bezoekerscentrum Grebbelinie op Fort aan de Buursteeg. Staatsbosbeheer heeft hiervoor een subsidiebijdrage ontvangen van de provincie Utrecht.

In 2016 is de bouw gestart van het [bezoekerscentrum Grebbelinie](#). In juli 2017 is het feestelijk geopend. Het centrum bestaat uit een expositie over de Grebbelinie, een horeca ruimte en het kantoor van Gebiedscoöperatie O-gen. De bouw van het centrum is begeleid en gesubsidieerd vanuit het Programma Agenda Vitaal Platteland. Daarnaast is in 2016 subsidie verleend aan Museum Het Rondeel in Rhenen, dat tegenwoordig Stadsmuseum Rhenen heet.

In Utrecht-West zijn 2 projecten gesubsidieerd om de Oude Hollandse Waterlinie zichtbaar te maken: 'Schansen langs de Hollandse IJssel' en 'Varen langs de rampjaarroute'. In 2018 is hiervoor subsidie gegeven. In 2019 is subsidie beschikbaar gesteld voor de aanleg van een passantensteiger in Abcoude, dat in rampjaar 1672 is verwoest door de Fransen. De steiger is opgenomen in de vaarroute.

In 2016 zijn een groot aantal subsidies financieel vastgelegd, waardoor in het volgende overzicht een relatief hoge besteding is te zien in de periode 2016-2019.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	AANTAL SUBSIDIES
€ 5.157	€ 1.220	€ 4.994	€ 0	15

SAMENVATTING

In juli 2017 is het bezoekerscentrum Grebbelinie op Fort aan de Buursteeg geopend. Ook zijn diverse projecten voor herstel en beleving van de Grebbelinie gesubsidieerd.

5.5 ENERGIE

DOEL

Realiseren van een energietransitie in het landelijk gebied

Energie is als thema opgenomen in het Meerjarenprogramma AVP 2016-2019. Dit onderwerp is echter niet binnen Agenda Vitaal Platteland opgepakt, maar neergezet in het [Programmaplan Energietransitie 2020-2025](#).

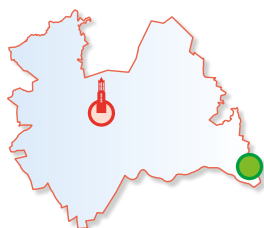
6. INTEGRALE GEBIEDSPROJECTEN

In dit hoofdstuk geven we van ieder gebiedsproject in Utrecht een korte stand van zaken.

Onder elk gebiedsproject is voor dat project in een tabel het totale budget, de besteding in de perioden 2012-2015 en 2016-2019, en het resterend budget voor de opgave vanaf 2020 weergegeven. In de laatste 2 kolommen is de grootte aangegeven van het areaal waarvan de functie is gewijzigd van landbouw naar natuur en van het areaal dat is ingericht als natuur. Allebei ten opzichte van de opgave die is vastgelegd in het Natuurbeheerplan van de provincie Utrecht, gebaseerd op het Akkoord van Utrecht. In de financiële cijfers zijn de kosten voor verwerving en functieverandering niet meegenomen: deze zijn niet uitgesplitst per gebied. Alleen de proces- en inrichtingskosten zijn getoond. De bedragen zijn in duizenden euro's.

Voor sommige gebiedsprojecten zijn de middelen nog niet of nog niet volledig vastgelegd. In dat geval zijn de middelen wel beschikbaar in de reserve programma landelijk gebied, maar nog niet gekoppeld aan het gebiedsproject omdat er nog geen raming van de kosten beschikbaar is.

6.1 BINNENVELD

Het Natura 2000-gebied Binnenveld is gelegen in het laagste deel van de Gelderse Vallei. Kwelwater afkomstig van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug heeft hier geleid tot de vorming van een doorstroomveen met op de flanken van het stroomdal (van hoog naar laag) bos, heiden, heischrale graslanden, blauwgraslanden, kalkmoerassen en zegge- en broekvenen. Binnenveld ligt in 2 provincies: Utrecht en Gelderland. Het wordt doorsneden door het Vallei-kanaal en omvat 3 deelgebieden: de Blauwe Hel, de Hel en de Bennekommermeent. Binnenveld is zo'n 113 hectare.

De opgave voor functieverandering van landbouwgrond voor natuur bij het project Binnenveld is in 2018 en 2019 grotendeels gerealiseerd. Het gaat om 24 hectare, waarvan 6 hectare in het Natura 2000-gebied en 18 hectare voor de opgave Programma Aanpak Stikstof (PAS) ten zuiden van het Natura 2000-gebied.

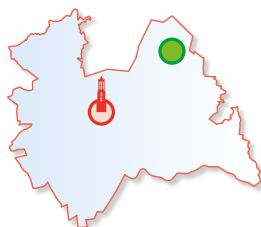
In september 2015 besloten provincie Utrecht, gemeente Rhenen en Gebiedscoöperatie O-gen om een kavelruil te organiseren in het Binnenveld, om zo de versnipperde natuurterreinen aaneen te sluiten en ook de gewenste hydrologische maatregelen te kunnen nemen voor de natte schraallanden. In 2016 en 2017 is de kavelruil met 36 deelnemers en bijna 300 hectare grondareaal uitgevoerd. Met de aktepassering in april 2018 is de kavelruil afgerond. Door de kavelruil is de landbouwstructuur aanzienlijk verbeterd. Er is 24 hectare ontgrend en 11 hectare herbegrend in de Achterbergse hooilanden. Het eindresultaat is 62 hectare aaneengesloten natuurnetwerk. In totaal blijft er nog 12,8 hectare over die buiten het projectgebied zal worden herbegrend. Naar alle waarschijnlijkheid in de uiterwaarden.

In 2020 vindt de voorbereiding plaats van de natuurherstelmaatregelen voor PAS, waaronder het inrichten van de natuurpercelen en het aanpassen van de interne waterhuishouding. Ook start de proef met kwelputten en worden de vuilstorten gesaneerd.

De totale inrichtingsopgave voor Binnenveld is 83,8 hectare. Voor deze opgave is € 5,77 miljoen begroot.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 6.659	€ 57	€ 837	€ 5.770	23 / 24 ha (95%)	0 / 82 ha (0%)

6.2 EEMLAND

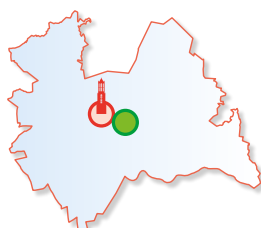

Het Eemland is een streek in het noordoosten van de provincie Utrecht, in het stroomgebied van de rivier de Eem. Landschappelijk bestaat het noorden van het Eemland uit open veenweidegebied, met uitgestrekte graslanden op vlakke veengronden en vele slootjes tussen lange, smalle kavels.

In Eemland ligt geen opgave voor functieverandering. De provincie Utrecht heeft langs rivier de Eem enkele eigendommen die nog verkocht moeten worden aan een eindbeheerder (terreinbeherende organisatie of particulier). Op 1 hectare daarvan heeft de provincie in het kader van boscompensatie 1 hectare bos ingericht in 2012. De opgave realisatie inrichting in Eemland betreft 64,5 hectare bestaande natuur in eigendom van Natuurmonumenten. De grond is nu nog in agrarisch gebruik. Voor 15 hectare die pachtvrij komt, dient Natuurmonumenten met een inrichtingsplan een aanvraag in voor de Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap. Er is nog geen budget vastgelegd voor de inrichting van dit gebied. Middelen voor inrichting zijn gereserveerd in de reserve programma landelijk gebied.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
Nog niet vastgelegd	€ 99	€ 0	Nog niet vastgelegd	Geen opgave	1 / 65 ha (1%)

6.3 GROENRAVEN-OOST

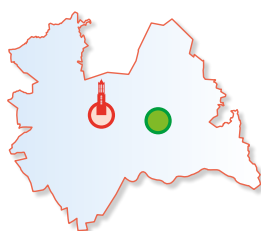

Het gebied Groenraven-Oost ligt ten oosten van de stad Utrecht, tussen Bunnik, Zeist en De Bilt.

In het gebied ligt een opgave voor functieverandering van 38,9 hectare en een inrichtingsopgave van 95,7 hectare natuur. Inmiddels is er 5,7 hectare van functie veranderd. In 2016 is 0,6 hectare ingericht door het Utrechts Landschap. In 2021 volgt de inrichting van deelgebied Voorveldse Polder (15 hectare).

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
Nog niet vastgelegd	€ 0	€ 105	Nog niet vastgelegd	6 / 39 ha (15%)	1 / 96 ha (1%)

6.4 UTRECHTSE HEUVELRUG

De Utrechtse Heuvelrug is na de Veluwe het grootste bosgebied van Nederland. Het doorsnijdt de provincie Utrecht en bestaat voor het grootste deel uit natuur. De opgave voor functieverandering van landbouw naar natuur en de inrichting van natuur voor het uitbreiden van het Natuurnetwerk Nederland is daardoor beperkt in dit gebied. Wel ligt er nog een opgave voor ontsnippering bij de N226. Zie ook paragraaf (1.3 [Verbinden van natuurgebieden](#)).

Vanuit Agenda Vitaal Platteland is ook gewerkt aan een Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug nieuwe stijl. De status Nationaal Park verruimt de mogelijkheden voor het behouden en ontwikkelen van natuur, landschap en erfgoed. Zie ook paragraaf (3.2 [Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug](#)).

De opgave voor functieverandering bedraagt 45,7 hectare. Hiervan is 4,2 hectare gerealiseerd tot en met 2015 en nog eens 16,1 hectare in 2017 via de Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap. De totaalopgave voor inrichting is 173,9 hectare. Hiervan is 53,7 hectare gerealiseerd in de periode 2012-2015 en 16,6 hectare in de periode 2016-2019. De restantopgave voor inrichting is 103,7 hectare. Het betreft hier een nationale natuuropgave.

KAMM-Landgoederen

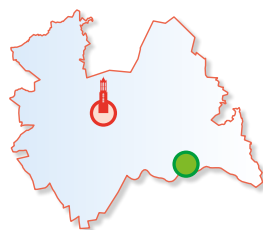
In maart 2015 heeft de provincie met de landgoederen Kombos, Anderstein, Maarsbergen en Huis te Maarn en de gemeente Utrechtse Heuvelrug een convenant getekend. De daarin gemaakte afspraken zijn inmiddels vastgelegd in het bestemmingsplan van de gemeente, waardoor er mogelijkheden zijn voor ontwikkeling van de landgoederen. Hierdoor kan elk landgoed in haar eigen onderhoud voorzien en kunnen haar landschappelijke en cultuurhistorische waarden blijven bestaan, en waar mogelijk worden versterkt.

Landgoed Prattenburg

In februari 2011 is een convenant getekend met landgoed Prattenburg in Rhenen. In december 2016 is het Inpassingsplan Landgoed Prattenburg overhandigd aan de eigenaar. Het plan is bedoeld om woningen en een zorghotel te ontwikkelen, om zo het landgoed duurzaam in stand te kunnen houden. Daarmee is deze opgave afgerond.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
Nog niet vastgelegd	€ 113	€ 50	Nog niet vastgelegd	20 / 46 ha (44%)	70 / 174 ha (40%)

6.5 KOLLAND & OVERLANGBROEK

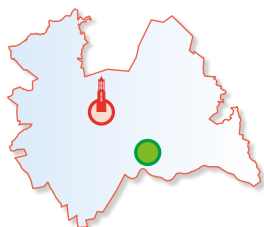

De natuurgebieden op landgoed Kolland, Oud-Kolland en Overlangbroek behoren tot het Europese netwerk van Natura 2000-gebieden. De gebieden maken deel uit van een kleinschalig cultuurlandschap waar actief beheerde essenakhoutbosjes voorkomen. In het Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek vinden diverse natuurherstelmaatregelen plaats die zijn vastgesteld in het Beheerplan Kolland & Overlangbroek en het voormalige Programma Aanpak Stikstof.

De natuurherstelmaatregelen in deelgebied Kolland zijn van eind 2017 tot begin 2018 uitgevoerd. In 2019 is deelgebied Overlangbroek afgerond. De herstelmaatregelen in beide deelgebieden zijn onder regie van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden uitgevoerd. De herstelmaatregelen in het deelgebied Oud-Kolland zal de provincie in 2020 zelf uitvoeren. Er zijn beschikkingen voor een tegemoetkoming bij natschade afgegeven aan 4 eigenaren en gebruikers rondom Oud-Kolland. Daarmee zijn ook 2 van de 3 beroepen tegen het Beheerplan Kolland & Overlangbroek van tafel. Het laatste deel van de kavelruil Kolland passeert naar verwachting in 2020.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 1.031	€ 81	€ 590	€ 360	0,7 / 1 ha (70%)	0 / 1 ha (0%)

6.6 KROMME RIJNGEBIED

Het Kromme Rijngebied ligt rondom het riviertje De Kromme Rijn en strekt zich uit van Amerongen tot aan Houten. Het gebied kenmerkt zich door een groot aantal landgoederen en buitenplaatsen. De grootste opgave voor natuurontwikkeling in het gebied ligt rondom de Gooyerdijk tussen Overlangbroek en Leersum. In het Kromme Rijngebied ligt ook het Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek. Zie hiervoor paragraaf 6.1e. Twee van de drie deelgebieden van dit Natura 2000-gebied zijn tevens TOP-gebied; de noodzakelijke verdrogings-

bestrijdingsmaatregelen zijn hier uitgevoerd. Dit waren ook de hydrologische herstelmaatregelen in het kader van PAS.

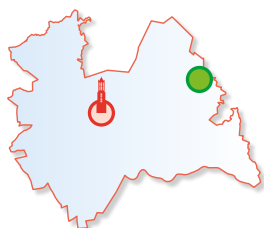
Met het zogenaamde synergieproject Kromme Rijn realiseren waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijn en de provincie samen hun NNN- en KRW-doelen langs de Kromme Rijn. Het gaat hier vooral om de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Op één deeltraject na is het synergieproject afgerond. Het project is door het waterschap uitgevoerd. Er is 11,5 (van de geplande 16,5 km) natuuroever gerealiseerd; dit is circa 25 hectare van de geplande circa 33 hectare.

Voor de nog resterende NNN-opgave langs de Kromme Rijn is een projectplan vastgesteld waarmee 8,6 hectare functieverandering en 13,5 hectare inrichting natuur wordt gerealiseerd.

De opgave voor functieverandering is in totaal 71,3 hectare. Hiervan is 11 hectare gerealiseerd in de periode 2016-2019 via de Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap. De restantopgave voor functieverandering is 60,3 hectare. De restantopgave voor inrichting is 121,2 hectare. Het grootste deel van de opgave voor natuurinrichting is uitgevoerd in de periode 2012-2015, met als zwaartepunt het gebied rondom kasteel Sterkenburg bij Driebergen-Rijsenburg.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
Nog niet vastgelegd	€ 663	€ 8	Nog niet vastgelegd	11 / 71 ha (16%)	136 / 257 ha (53%)

6.7 STOUTENBURG

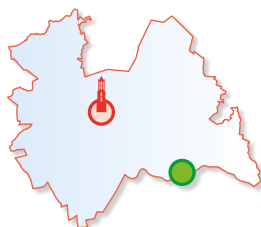
Deelgebied Stoutenburg omvat onder andere het landgoed Stoutenburg en de natuurgebieden rondom de Barneveldse Beek.

Op het landgoed Stoutenburg is de opgave voor functieverandering 27 hectare. Hiervan is tot en met 2015 5 hectare gerealiseerd. De restantopgave voor functieverandering bedraagt dus nog 22 hectare. Het gaat vooral om grond langs de Barneveldsche beek.

Meer naar het westen toe, in gebied [De Schammer](#) tussen Amersfoort en Leusden, is in 2011 20 hectare ingericht voor natuur. Nog 27 hectare moet volgens deze nationale natuuropgave worden ingericht.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
Nog niet vastgelegd	€ 0	€ 50	Nog niet vastgelegd	5 / 27 ha (19%)	25 / 61 ha (41%)

6.8 UITERWAARDEN NEDERRIJN

De uiterwaarden Nederrijn vormen een lint van 5 natuurgebieden langs de Nederrijn: Palmerswaard, Rijnbrug/Vogelezang, uiterwaard bij de stad Rhenen, Elster Buitenwaarden, Lunenburgerwaard, Amerongse Bovenpolder en Machinistenschool. Deze gebieden zijn onderdeel van het Natura 2000-gebied Rijntakken.

De opgave voor functieverandering in de uiterwaarden langs de Nederrijn is 196,7 hectare. Hiervan is 109,2 hectare gerealiseerd tot en met 2015 en 35,2 hectare in de afgelopen 4 jaar. Resterende opgave is 52,3 hectare.

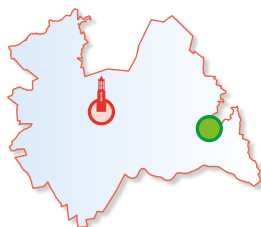
In 2014 is de inrichting van deelgebieden [Amerongse Bovenpolder](#) en de Machinistenschool afgerond (circa 159 hectare). In 2017 is de inrichting van deelgebied [Palmerswaard](#) opgeleverd (22,7 hectare). Van de natuurontwikkeling langs de Neder-Rijn is een [filmopname](#) gemaakt door Gebiedscoöperatie O-gen.

In 2017 is het Definitief Ontwerp voor de Elster Buitenwaard bij Rhenen vastgesteld. Een jaar later is de inrichting van de [Elster Buitenwaard](#) gestart. In 2019 is het werk stilgelegd vanwege ontwikkelingen rondom poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) in de bodem. De planning om het project in het voorjaar van 2020 af te ronden, is hierdoor niet gehaald.

Voor het inrichten van de Lunenburgerwaard bij Wijk Bij Duurstede is in 2019 een Voorlopig Ontwerp vastgesteld. In 2020 krijgt het ontwerp verder vorm, worden vergunningen aangevraagd en stellen we een gedetailleerd bestek op.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 11.448	€ 1.555	€ 3.882	€ 6.011	146 / 228 ha (64%)	191 / 673 ha (28%)

6.9 VALLEI ZUID

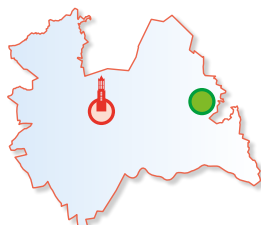

Vallei Zuid omvat het gebied ten noorden van de A12 tussen Maarn en Renswoude. In het gebied Vallei Zuid resteert een opgave voor functieverandering van 7,5 hectare en een opgave voor inrichting van 19,6 hectare. Het betreft diverse percelen langs de Lunterse beek en een aantal percelen ten noorden van Renswoude en een perceel ten noorden van Fort aan de Buursteeg.

In 2016 is tussen Ede en Veenendaal het ecologisch waardevolle Meeuwenkampje ingericht, ten zuiden van de spoorlijn Utrecht-Arnhem nabij Fort aan de Buursteeg (14,9 hectare). In 2017 zijn diverse percelen ingericht nabij ecoduct Rumelaar over de A12 bij Maarsbergen (17,6 hectare).

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
Nog niet vastgelegd	€ 15	€ 93	Nog niet vastgelegd	12 / 19 ha (61%)	46 / 72 ha (64%)

6.10 CONVENANTEN VALLEI ZUID-WEST

In de Gelderse Vallei Zuid-West is een drietal convenanten afgesloten met een aantal landgoederen. Het grondgebied van deze landgoederen ligt ten oosten en zuiden van Leusden. Het herbergt voor het grootste deel de landgoederen Den Treek-Henschoten en De Boom.

In 2011 bedroeg de opgave voor functieverandering 206,5 hectare. Hiervan is 83,6 hectare gerealiseerd in de Agenda Vitaal Platteland-periode 2012-2015, onder meer via de kavelruil Modderbeek. In 2019 is 8,3 hectare gerealiseerd. De resterende opgave voor functieverandering is 109,5 hectare.

In de periode 2011-2015 is 74,3 hectare ingericht voor natuur, voornamelijk op Landgoed Den Treek-Henschoten en langs de Barneveldsche Beek. In de periode 2016-2019 gaat het om 25,5 hectare, voornamelijk langs de Modderbeek. Er resteert nog een inrichtingsopgave van 134,8 hectare voornamelijk op en rondom Landgoed De Boom.

Landgoed Den Treek-Henschoten

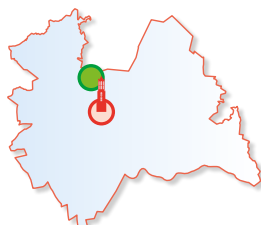
Met landgoed Den Treek-Henschoten is in 2011 een convenant afgesloten. De maatregelen van deze overeenkomst zijn grotendeels uitgevoerd. We zijn nog in gesprek met het landgoed en de gemeente Leusden voor het realiseren van een informatiecentrum op het landgoed. Vooralnog is er een tijdelijk informatiecentrum ingericht vlakbij Bergzicht (gemeente Woudenberg), ten westen van het Henschotermeer.

Landgoed De Boom

Begin 2013 is met Landgoed De Boom een convenant afgesloten. Er ligt nog een opgave voor natuurontwikkeling in het Langesteeggebied.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 979	€ 62	€ 31	€ 886	101 / 206 ha (49%)	100 / 235 ha (43%)

6.11 BETHUNEPOLDER

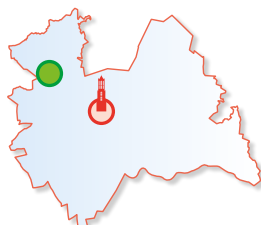

De Bethunepolder (een kwelpolder) bevindt zich net noordoostelijk van het dorp Maarsse in de gemeente Stichtse Vecht, tussen de Maarsseveense- en Loosdrechtse Plassen.

De inrichting van de Bethunepolder is in september 2014 opgeleverd. Hiermee is 260 hectare natuur en 5 kilometer wandelpad gerealiseerd. Vanaf mei 2016 is het waterpeil stapsgewijs verhoogd. De resterende opgave Bethunepolder is in 2020 in het Natuurbeheerplan grotendeels geschrapt en uitgewisseld met opgaven in de uiterwaarden. Er resteert nog een opgave van 15 hectare.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 3.228	€ 3.112	€ 100	€ 16	23 / 38 ha (60%)	267 / 282 ha (95%)

6.12 WILNISSE BOVENLANDEN

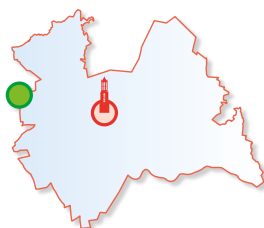
De Wilnis Bovenlanden heeft als gebied een belangrijke verbindende functie tussen de Nieuwkoopse Plassen en de Vinkeveense Plassen. Het ligt ten zuiden van Mijdrecht en Wilnis, in Gemeente De Ronde Venen. De Wilnis Bovenlanden is land dat hoger ligt dan de omliggende polders. Dit komt doordat tijdens de vroegere ontginning van het veen De Bovenlanden niet en het omliggende land wel is afgegraven.

De inrichting van 249 hectare in de Wilnis Bovenlanden is onder regie van Gebiedscommissie Utrecht-West eind 2016 afgerond. Naast het grondverzet zijn er voorzieningen aangelegd voor het aanpassen van het waterpeil naar een natuurlijk peilbeheer. Verder is er 6 kilometer natuurvriendelijke oever aangelegd, volgens de opgave Kaderrichtlijn Water. Ook is de beheerinfrastructuur vernieuwd en aangepast en is het gebied ontsloten voor recreatie. Van de uitvoering is een [filmopname](#) gemaakt met een drone.

Twee natuurondernemers in de Wilnis Bovenlanden zorgen samen met Staatsbosbeheer en Stichting De Bovenlanden voor het beheer van het gebied. Er resteert nog een opgave van 32 hectare voor functieverandering en inrichting.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 4.206	€ 2.092	€ 1.751	€ 363	37 / 69 ha (53%)	245 / 280 ha (87%)

6.13 SCHRAALLANDEN LANGS DE MEIJE

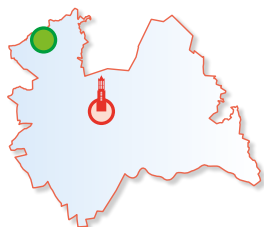

Het gebied Schraallanden langs de Meije maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen en De Haeck. Dit voedselarme grasland is rijk aan plantensoorten die elders zijn verdwenen.

Er ligt nog een opgave om een natuurstrook als bufferzone te realiseren ten westen van het gebied. In het Utrechtse deel van dit Natura 2000-gebied zijn geen natuurherstelmaatregelen voor de PAS vastgesteld. In 2019 is 14,4 hectare verworven om de bufferzone aan te leggen. In 2020 komt hiervoor een inrichtingsplan en wordt het waterpeil verhoogd.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
Nog niet vastgelegd	€ 0	€ 0	Nog niet vastgelegd	19 / 20 ha 93%	0 / 59 ha 0%

6.14 GROOT MIJDRECHT NOORD-OOST

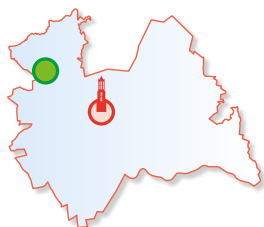

De polder Groot Mijdrecht Noord-oost ligt ten westen van de Vinkeveense Plassen en zuidelijk van natuurgebied Botshol. De basis van de inrichting van het Natuurnetwerk Nederland zijn in Groot Mijdrecht Noord-Oost een drietal moerasblokken met daaromheen bloemrijk grasland volgens de 'Versoberde Veenribbenvariant'.

De inrichting van moerasblokken 2 en 3 (samen 18 hectare) en een perceel ten oosten van deze blokken is in 2018 opgeleverd. Voor de inrichting van moerasblok 1 (57 hectare) is nog niet alle grond beschikbaar. Gesprekken hierover gaan door in 2020. Voor de bloemrijke graslanden rondom de moerasblokken, het merendeel van het gebied, is de insteek om deze te realiseren via particulier natuurbeheer. Het gaat hier om een nationale natuuropgave.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 3.615	€ 269	€ 756	€ 3.271	38 / 195 ha (19%)	27 / 281 ha (9%)

6.15 GROOT WILNIS-VINKEVEEN

Groot Wilnis-Vinkeveen ligt in de gemeenten De Ronde Venen en Stichtse Vecht. De polder is een toonaangevend weidevogelgebied en herbergt waardevolle sloot-, oever- en schraallandvegetaties.

Om het veenweidelandschap van Groot Wilnis-Vinkeveen te behouden en verder te ontwikkelen, sloten gebiedspartijen in 2010 een convenant voor deze polder. Hierin staan afspraken over veelzijdige natuur, duurzame landbouw, het beperken van de bodemdaling, schoon water en recreatie. In maart 2016 is een evaluatie met gebiedspartners georganiseerd, halverwege de convenantperiode, om vast te stellen waar het project al staat en wat nog nodig is. Voor de evaluatie en iedere geïnteresseerde is een [film](#) gemaakt over de totstandkoming van het convenant en de uitwerking tot begin 2016.

In 2018 en 2019 is de inrichting van het natuurreservaat Demmerik uitgevoerd. Er zijn natuurvriendelijke oevers en schraallandpercelen ingericht, beheerpaden opgeknapt en diverse bruggen en dammen aangelegd. De wandelbruggen voor het rondje aan de noordkant van de spoorbaan zijn aangelegd. Ook is de openheid in het gebied hersteld ten gunste van de weidevogels. Zo is de opgaande beplanting gekapt, onder meer langs de voormalige spoorbaan.

Voor de natuurverbinding Peilvak 9 en Oukoop Noord is 44 hectare landbouwgrond omgezet naar natuur. De percelen zijn in 2016 en 2017 ingericht door 12 agrariërs. Vanaf 2018 ontvangen zij een subsidie voor particulier natuurbeheer. De natuurverbinding Veldwetering is in 2018 ingericht en een deel van natuurgebied Grote Sniep in 2019. Verder is een pontje over de Bijleveld gerealiseerd. In 2020 is de inrichting gepland voor NB-wetgebied Kamerik-Teylingens en een deel van deelgebied Grote Sniep.

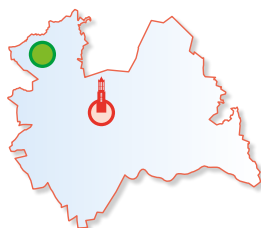
De regeling voor de aanleg van onderwaterdrainage in Peilvak 9 is verlengd tot en met 2020. Verder wordt bekeken of een bredere uitrol van onderwaterdrainage mogelijk is.

In 2017 is een groot aantal damhekken met streekeigen namen geplaatst om de beleving van het gebied te vergroten. Achter elke naam schuilt een mooi, historisch verhaal. Over hoe de plek is ontstaan en hoe ze vorm heeft gekregen. In totaal zijn er 150 damhekken geplaatst in 2017 en 2018.

In 2020 vindt de evaluatie plaats van het convenant Groot Wilnis-Vinkeveen.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 19.358	€ 8.082	€ 3.493	€ 7.783	114 / 156 ha (73%)	149 / 250 ha (60%)

6.16 MARICKENLAND

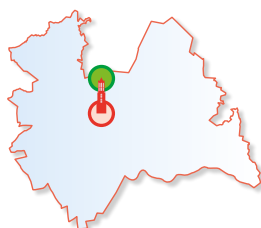
Marickenland ligt in de polder Groot Mijdrecht bij Vinkeveen. Het gebied vormt een belangrijke schakel tussen de Vinkeveense Plassen en de Nieuwkoopse Plassen voor planten en dieren die goed gedijen in de natte natuur: orchideeën, de grote ratelaar, de purperreiger, de kiekendief en zelfs de otter. In Marickenland wordt de weidegrond omgevormd in rietland, moeras, vochtig en bloemrijk grasland met mogelijkheden voor recreatie. Ook worden er mogelijkheden voor waterberging gecreëerd in het gebied, zodat de waterkwaliteit verbetert en

bodemdaling wordt tegengegaan.

In 2017 is een doorstart gemaakt met het project Marickenland. De planvorming is begonnen in 2018. De opgaven in Marickenland zijn: het realiseren van 266 hectare aan vooral natte natuur, het tegengaan van de bodemdaling met een robuust watersysteem, ongeveer 6 hectare reserveren voor waterberging, en voorzien in voldoende recreatieve mogelijkheden. In 2017 heeft de provincie hiervoor 51 hectare binnen het begrensde Natuurnetwerk Nederland kunnen aankopen. In 2019 is in Marickenland een pilot met lisdodden-teelt uitgevoerd.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
Nog niet vastgelegd	€ 0	€ 818	Nog niet vastgelegd	72 / 148 ha (49%)	15 / 267 ha (5%)

6.17 OOSTELIJKE VECHTPLASSEN

Het natuurgebied Oostelijke Vechtplassen bestaat uit laagveenmoerassen, polders en plassen. Het ligt ten oosten van de rivier de Utrechtse Vecht, waar het gebied naar is vernoemd. Het centrale deel van de Oostelijke Vechtplassen is een watersportgebied dat bekendstaat onder de naam Loosdrechtse plassen.

Het gebied is aangewezen als Natura 2000-gebied en ligt in 2 provincies: Noord-Holland en Utrecht. Door de provincie Utrecht worden de werkzaamheden in het Utrechtse deel van de Oostelijke Vechtplassen opgepakt.

In het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen ligt kwetsbare en zeldzame natuur. Om de juiste balans tussen natuurbehoud en landbouw te vinden, worden hier natuurherstelmaatregelen voor de PAS uitgevoerd. Belangrijkste maatregelen zijn het aanpassen van het watersysteem, waarbij het kwelwater uit de Utrechtse Heuvelrug meer en langer in het natuurgebied beschikbaar komt, en het afplaggen van de voedselrijke bovengrond.

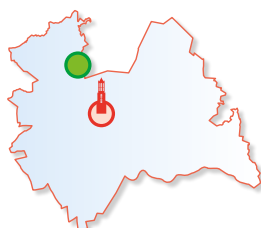
In de eerste helft van 2017 zijn de werkzaamheden afgerond in de zogenoemde 'Taartpunt', het deelgebied Natura 2000 Oostelijke Vechtplassen Utrecht. Ook zijn diverse percelen ingericht in het kader van LIFE+, het co-financieringsprogramma van de Europese Commissie voor de bescherming van natuur en milieu in Europa. Op 21 februari 2019 zijn de inrichtingsmaatregelen in de Oostelijke Binnepolder Tienhoven afgerond. Voor 2020 en 2021 staat de inrichting van de Westbroekse Zodden en de Molenpolder gepland.

De natuurherstelmaatregelen voor PAS in de Oostelijke Vechtplassen zijn medegefinancierd vanuit POP3-middelen.

In 2016 is een [film](#) over het gebied gemaakt. De film is bedoeld om een breder publiek kennis te laten maken met Natura 2000, de schoonheid van het gebied, en de urgentie om haar unieke natuur te behouden en herstellen.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 17.011	€ 706	€ 5.180	€ 11.125	97 / 149 ha (65%)	204 / 348 ha (58%)

6.18 POLDER MIJNDEN

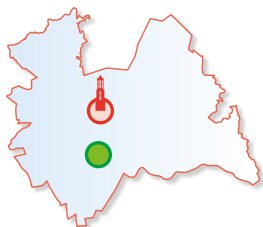

Het oostelijk deel van Polder Mijnden is in eigendom bij Staatsbosbeheer en wordt ingericht als natuur. Het gebied ligt ten zuiden van Loenen aan de Vecht aan de Loosdrechtse plassen.

In 2017 is het bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Stichtse Vecht behandeld bij de Raad van State. De uitspraak is dat het proces van het bestemmingsplan opnieuw moet worden doorlopen. De daadwerkelijke inrichting van het oostelijke deel van polder Mijnden is daardoor naar achteren geschoven. Het gaat hier om een inrichtingsopgave van 81,4 hectare nationale natuur. Om de polder te kunnen inrichten, bereidt Staatsbosbeheer een aanvraag voor de Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap voor.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 988	€ 7	€ 43	€ 938	8 / 8 ha (100%)	8 / 8 ha (100%)

6.19 RUIMTE VOOR DE LEK

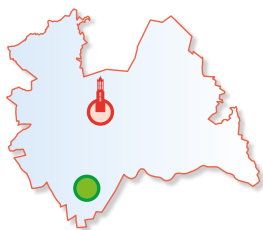
Het project Ruimte voor de Lek bij Vianen en Nieuwegein valt onder het landelijke programma Ruimte voor de Rivier, dat is opgezet door de Rijksoverheid. De rivieren krijgen door de klimaatsverandering veel meer water te verwerken. Dat heeft gevolgen voor de waterstand en de dijken. Daarom worden de uiterwaarden van de Lek opnieuw ingericht. De Lek krijgt meer ruimte, zodat de rivier de groeiende hoeveelheid water kan verwerken. In het gebied is ook nieuwe natuur aangelegd, waardoor het aantrekkelijker wordt voor wandelaars en fietsers.

Zomer 2016 is het project Ruimte voor de Lek afgerond. Rijkswaterstaat, provincie Utrecht en gemeenten werkten binnen dit project samen. In de uiterwaarden zijn inrichtingsmaatregelen uitgevoerd om de rivier te verruimen, voor Kaderrichtlijn Water en voor Natuurnetwerk Nederland. En er is volop ruimte voor recreatie. Kinderen ontdekken en beleven de natuur op hun eigen manier in de natuurspeeltuin. Er zijn wandelpaden, ruitpaden, uitzichtpunten, en een vogelkijkscherm, camperplek en vissteiger. Ook verbindt een nieuw aangelegde brug de stad Vianen met het eiland in de Pontwaard.

Er is een provinciaal inpassingsplan gemaakt om de doelen en het beheer goed te borgen. Rijkswaterstaat heeft de percelen via een openbare inschrijving voor een periode van 6 jaar verpacht aan agrariërs. Er staat nog een kleine verwervingsopgave open ten oosten van Vianen waarvoor de provincie Utrecht zorgdraagt, en een opgave van 22 hectare voor de inrichting van natuur.

TOTAAL BUDGET (IN K€)	BESTEED 2012-2015	BESTEED 2016-2019	RESTANT ≥ 2020	FUNCTIE GEWIJZIGD	INGERICHT
€ 5.206	€ 4.589	€ 43	€ 574	120 / 124 ha (92%)	177 / 195 ha (91%)

6.20 VIJFHEERENLANDEN

Op 1 januari 2019 is de gemeente Vijfheerenlanden gevormd uit de gemeenten Leerdam en Zederik. In deze voormalige gemeenten ligt nog een opgave van 64 hectare voor functieverandering en inrichting voor het Natuurnetwerk Nederland. Deze opgave wordt vanaf 2020 opgepakt.

6.21 HET OVERIGE DEEL VAN WESTELIJK UTRECHT

In het AVP-gebied Utrecht-West lag bij nog enkele andere deelgebieden een opgave voor functieverandering van 111,2 hectare. Hiervan is 12,7 hectare gerealiseerd tot en met 2015 en 9 hectare in de periode 2016-2019. Er resteert nog een opgave voor functieverandering van 60,4 hectare en een opgave van 462,9 hectare voor inrichting.

SAMENVATTING

Na het sluiten van het Akkoord van Utrecht in 2011 is in de provincie 872 hectare landbouwgrond van functie veranderd (= 51% van de opgave) en is 1.770 hectare ingericht als natuur (= 40% van de opgave).

7. WERKWIJZE AGENDA VITAAL PLATTELAND

Vanuit het programma Agenda Vitaal Platteland geeft de provincie Utrecht uitvoering aan het behouden en versterken van natuur en landschap, en aan verduurzaming van de landbouw. Ook draagt de provincie zorg voor een vitaal en (be)leefbaar landelijk gebied. Het programma Agenda Vitaal Platteland is gestart in 2007. In de Kaderdocumenten Agenda Vitaal Platteland 2007-2013 (beëindigd in 2011) en Agenda Vitaal Platteland 2012-2015 zijn de kaders voor het programma vastgelegd. Binnen deze kaders is het Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 opgesteld en is het programma nu ook met 1 jaar verlengd in 2020.

WERKWIJZE AGENDA VITAAL PLATTELAND IN PERIODE 2007-2011

Na invoering van de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) op 1 januari 2007 is de provincie samen met 7 Utrechtse gebieden voortvarend aan de slag gegaan om haar ambities voor het landelijk gebied uit te voeren. Leidraad hiervoor was het Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2007-2013, dat gebaseerd is op de Bestuurovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied tussen de provincie Utrecht en het Rijk.

Halverwege de Investeringsbudget Landelijk Gebied-periode vond de Midterm Review plaats. Deze toonde aan dat een integrale gebiedsgerichte aanpak haar vruchten afwerpt. Er zijn door de samenwerking voordelen behaald bij budgetten, efficiëntie, kwaliteit en draagvlak, wat ook heeft gezorgd voor een snellere uitvoering van opgaven. De Midterm Review bracht ook verbeterpunten naar voren, die ook leidden tot wijzigingen in de provinciale aanpak. Deze hebben in het Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2012-2015 een plek gekregen.

WERKWIJZE AGENDA VITAAL PLATTELAND IN PERIODE 2012-2015

In deze periode is voortgeborduurd op de ingezette werkwijze. Wel is het aantal Utrechtse deelgebieden teruggebracht naar 2: Utrecht-Oost met 2 gebiedscommissies (Utrechtse Heuvelrug/SVGV en Kromme Rijn) en Utrecht-West met 1 gebiedscommissie (De Venen/De Utrechtse Waarden/Utrechtse Vecht en Weiden). De 3 gebiedscommissies hebben de juridische status van Adviescommissie ontvangen conform artikel 82 van de Provinciewet. De gebiedscommissie Stad en Land Utrecht is omgevormd tot een stuurgroep om het programma Recreatie om de Stad aan te sturen.

De gebiedscommissies kregen ondersteuning van een programmabureau dat zij zelf aansturen. Ieder deelgebied kreeg 1 programmabureau waarvoor de provincie menskracht ter beschikking stelde vanuit de provinciale organisatie. Ook de gebiedspartners konden mensen voor het programmabureau detacheren. Het programmabureau ontving een beperkte bijdrage voor proceskosten. Denk hierbij aan financiering van de directeur van het programmabureau met ondersteuning, en aan huisvesting en algemene kosten.

Samen met de gebiedspartners stelden de gebiedscommissies gebiedsprogramma's op waarin de provinciale Agenda Vitaal Platteland-doelen gekoppeld zijn aan de lokale doelen. De gebiedscommissies zijn ook gevraagd te adviseren over de uitvoering van het gebiedsprogramma. Bij een groot bestuurlijk belang, of wanneer kaders nog niet duidelijk waren, koos de provincie ervoor om op onderdelen zelf de planuitwerking en uitvoering te verzorgen.

WERKWIJZE AGENDA VITAAL PLATTELAND IN PERIODE 2016-2019

In deze derde periode van Agenda Vitaal Platteland blijft de basis van het werken met gebiedscommissies gelijk: de provincie stelt de kaders vast, benoemt de opgaven en vraagt de gebiedscommissies deze te koppelen aan lokale opgaven als daarvoor samenwerking mogelijk is. De provincie stuurt op doelniveau en bepaalt wat er moet gebeuren vanuit het Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland 2016-2019. De gebiedscommissies vertalen dit in concrete acties en projecten; zij bepalen het hoe, binnen de bestaande beleidskaders. Dit hebben ze verwoord in 2 gebiedsprogramma's voor de komende 4 jaar. Ieder heeft hierbij een eigen rol, maar de nadruk ligt op het samen realiseren van de opgaven. De provincie en de gebiedscommissies staan samen voor hetzelfde resultaat!

In 2014 is het werken met gebiedscommissies geëvalueerd. Uit deze evaluatie komen enkele verbeterpunten voort. Een belangrijke bevinding is de behoefte aan meer helderheid, zowel wat betreft de rolverdeling als de opgaven. Om deze verder te verduidelijken is in de periode 2016-2019 een Handboek Agenda Vitaal Platteland opgesteld. Verder zijn voor concrete projecten en programma's heldere opdrachten opgesteld. Deze zijn gezamenlijk opgesteld door de provincie (beleid én AVP-team) en het betreffende programmabureau.

GEWIJZIGDE WERKWIJZE VANAF 1 JANUARI 2019

Sinds de start van het programma Agenda Vitaal Platteland in 2007 werkt de provincie met subsidies voor de gebiedscommissies. Uit provinciaal onderzoek in 2017 blijkt dat, gezien de huidige wetgeving en jurisprudentie, het risico bestaat dat een deel van deze subsidies is te beschouwen als het verstrekken van overheidsopdrachten, door de mate van inhoudelijke sturing van de provincie op het bereiken van natuur- en andere doelen.

Twee advocatenkantoren kwamen in 2018 met een gezamenlijk advies over de geconstateerde mogelijke knelpunten. Ook de advocaten zien knelpunten rondom governance, het om niet beschikbaar stellen van provinciale medewerkers (het voor € 0 uitleen van deze medewerkers aan de programmabureaus zonder onderliggende overeenkomsten), en de wijze van financiering van de gebiedscommissies. De advocaten geven aan dat voor het inhoud geven aan de adviesrol van de gebiedscommissies, als adviescommissies ex artikel 82 Provinciewet, het om niet beschikbaar stellen van medewerkers en 'wijze van financiering' rechtmatig is. De provincie kan hiervoor dus subsidie verlenen én medewerkers om niet beschikbaar stellen. De uitvoeringsrol is echter géén onderdeel van de wettelijke taak van de gebiedscommissies. Hier knelt het. Om binnen de keten Agenda Vitaal Platteland tot een heldere taakverdeling en een goede governance (verdeling van rollen en verantwoordelijkheden) te komen, adviseerden de advocaten om de adviserende en uitvoerende taken te ontvlechten.

Naar aanleiding van dit advies zette Gedeputeerde Staten medio 2018 een herijking in van de werkwijze tussen de provincie en de gebiedscommissies, om te komen tot een werkwijze waarbij de rechtmatigheidsrisico's geborgd zijn. Waarbij de governance aansluit bij de doelstellingen van de provincie, en ook recht doet aan de sturingsfilosofie van het programma Agenda Vitaal Platteland.

In 2018 is samen met de gebiedscommissies gekeken hoe de provincie de noodzakelijke aanpassingen kon doorvoeren. Daarbij is gekeken hoe de provincie ook recht doet aan de huidige sturingsfilosofie van het programma Agenda Vitaal Platteland en aan de meerwaarde en betekenis van de gebiedscommissies bij het ontwikkelen en en realiseren van doelen en projecten voor het programma. Dit leidde tot de volgende wijzigingen die sinds 1 januari 2019 van kracht zijn:

- Het opdrachtgeverschap voor de provinciale projecten met een afdwingbare prestatie (zoals de opgave Natuurnetwerk Nederland) ligt weer volledig bij de provincie. De rol van de adviescommissies is toegesneden op de wettelijke adviesrol. Het provinciaal personeel dat is aangestuurd vanuit de beide door de gebiedscommissies gevormde rechtspersonen (met uitzondering van het personeel voor de adviesfunctie), is per 1 januari opgehangen onder de provincie. Effectief en qua uitstraling naar buiten blijven ze werken voor het gebied. Opdrachtverleningen vinden voortaan rechtstreeks plaats vanuit de provincie Utrecht.
- De sturingsfilosofie van het programma Agenda Vitaal Platteland is beter verankerd in de werkwijze voor de gebiedsprojecten. Per project worden expliciete afspraken gemaakt over de invloed, het draagvlak en de betrokkenheid vanuit het gebied bij de besluitvorming en totstandkoming. De opdrachtoomschrijving is hiervoor het kader.
- Gebiedscommissie Utrecht-West heeft ervoor gekozen om de adviesrol voort te zetten. Utrecht-West laat de uitvoering los en zal ook niet meer zelfstandig projectsubsidies aanvragen.
- In Utrecht-Oost heeft Gebiedscoöperatie O-gen ervoor gekozen om zich te richten op de uitvoering. Hiermee is in Utrecht-Oost de status van wettelijke adviescommissie vervallen per 1 januari 2019. De provinciale medewerkers zijn volledig teruggehaald naar de provincie. Ook is de grondslag voor de proces- en exploitatiesubsidie vervallen. Deze subsidie is nog doorgezet tot 30 september 2019. Daarna is een transitievergoeding verleend.

De eerste maanden van 2019 zijn benut als overgangperiode voor een zorgvuldige overdracht van projectdossiers en verplichtingen. Ook zijn nieuwe afspraken over continuering van de lopende subsidieprojecten gemaakt. Samen met Gebiedscoöperatie O-gen zijn in 2019 stappen gezet om te komen tot een zelfstandige uitvoeringsorganisatie. April 2020 heeft de Gebiedscoöperatie O-gen besloten om per oktober 2020 haar werkorganisatie op te heffen. Met Gebiedscommissie Utrecht-West zijn afspraken gemaakt over financiering van de adviesrol en inzet van medewerkers.

8. FINANCIËLE VOORTGANG

In dit hoofdstuk wordt een beknopt overzicht gegeven van de bestedingen in de perioden 2012-2015 en 2016-2019.

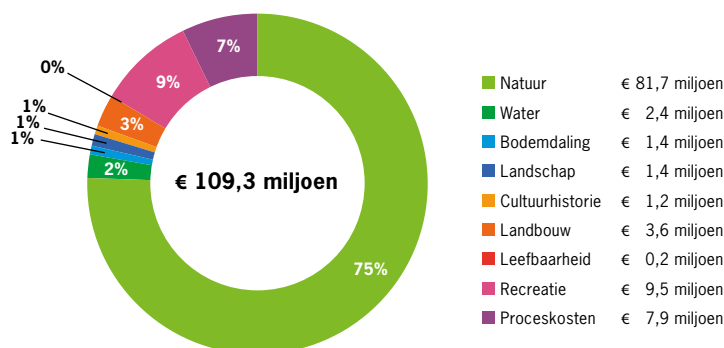
Over de AVP-periode 2007-2011 is weinig financiële informatie beschikbaar. De provincie is in de tussentijd 2 maal overgestapt op een ander systeem voor het volgen van projecten.

Periode 2012-2015

In de periode 2012-2015 is in totaal afgerond € 109,3 miljoen besteed. In de volgende afbeelding is de besteding per thema weergegeven. Het meeste geld is gebruikt voor de natuuropgave (€ 81,7 miljoen), waaronder € 68 miljoen voor de aankoop van natuur- en ruilgronden. Van deze € 67,9 miljoen is € 29,6 miljoen besteed voor de overname van Rijksgronden van Bureau beheer landbouwgronden.

Bestedingen AVP-periode 2012-2015

(bedragen in € miljoen)

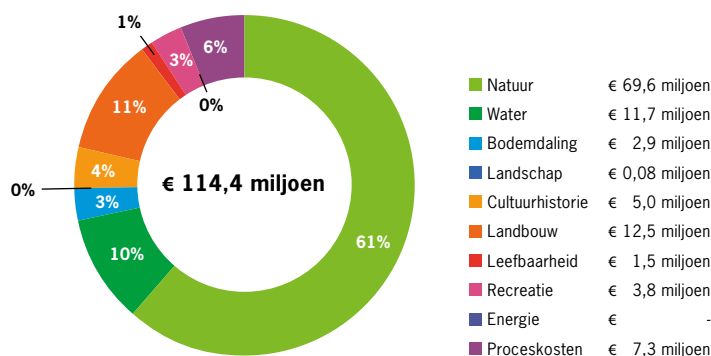
Figuur 2 – Overzicht bestedingen AVP-periode 2012-2015 uitgesplitst per thema. De bedragen zijn uitgedrukt in miljoen euro. Het percentage geeft het aandeel per thema weer ten opzichte van de totale besteding. De besteding is opgebouwd vanuit een database uit het projectvolgsysteem dat tot eind 2015 in gebruik was bij de provincie.

Periode 2016-2019

In de periode 2016-2019 is in totaal € 115,1 miljoen besteed. Het meeste geld is gebruikt voor de ontwikkeling van een robuust natuurnetwerk, waaronder € 37,3 miljoen aan grondaankopen. In de volgende afbeelding is voor deze periode de besteding per thema weergegeven.

Bestedingen AVP-periode 2016-2019

(bedragen in € miljoen)

Figuur 3 – Overzicht bestedingen AVP-periode 2016-2019 uitgesplitst per thema. De bedragen zijn uitgedrukt in miljoen euro. Het percentage geeft het aandeel per thema weer ten opzichte van de totale besteding. De besteding is ontleend aan het huidige financiële systeem van de provincie.

9. VERANTWOORDING

Deze voortgangsrapportage is opgesteld vanuit het programma Agenda Vitaal Platteland. De rapportage beslaat de periode vanaf de start van Agenda Vitaal Platteland in 2007 tot eind 2019. De focus ligt op de laatste periode van Agenda Vitaal Platteland: 2016 tot en met 2019. Dit omdat van deze periode de meeste voortgangsinformatie voorhanden is. Aangezien de eerste 2 perioden al verder achter ons liggen, en bovendien tussentijds is gewisseld in projectenvolgsystemen en financiële systemen, is informatie over de voortgang in deze perioden slechts beperkt inzichtelijk. Desalniettemin is getracht een doorkijk te geven van de uitvoering sinds de start van Agenda Vitaal Platteland in 2007.

In deze rapportage sluiten we aan bij de subdoelen van het programma Landelijk Gebied. Hierdoor is de informatie soms enigszins abstract. Achterliggende en meer gedetailleerde info over bepaalde onderdelen of projecten is op verzoek beschikbaar.

De rapportage benoemt de projecten die binnen het programma Agenda Vitaal Platteland zijn uitgevoerd, maar geeft geen inzicht in de mate waarin de projecten hebben bijgedragen aan het doelbereik. De projecten geven hier invulling aan, maar de mate waarin is alleen met effectmonitoring vast te stellen. Dat laatste is geen onderdeel van het programma Agenda Vitaal Platteland.

